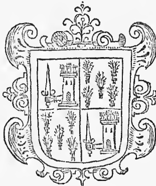
APOLOGIA

DOCTORIS IOANNIS DE LVNA VEGA MARCENENSIS,

Medici Hispalensis, Hispalensisque Academiæ olim rei me dicæ Cathedram primariam regentis, aduersus cuiusdam Licentiati in iure Pontificio, & aduocati Hispalensis miscellaneam.

Año 1606

AD RELIGIONE, VIRTVTE, LITTERISQVE præstantissimum virum, Licentiatum Dominum Antonium de Cobarruuias, & Leyua Vicarium, Iudicemq; generalem Archiepiscopatus Hisspalensis, per Illustrissimum, Dominum Dominũ Ferdinandum Niño de Gueuara Archiepiscopum Hispalensem, Cardinalemque Romanæ Ecclesiæ Titulo Sancti Martini in Montibus, nostræ Vero Hispaniæ decus, ornamentumque amplissimum.

Hispali, Apud Clementem Hidalgum

AD INSIGNISSIMVM VIRtute, religione, & litteris Licentiatum. D. Antonium de Cobarruuias, & Leiua. Vicarium, iudicemq́; generalē Archiepiſcopatus Hiſpalenſis, Doctor Ioannes de Luna, Hiſpali Medicus.

(?)

AB SCRIPTORIBVS ANtiquis multa nobilitatis principia fuiſſe aſsignata, fere nullus eſt mediocriter eruditus, qui neſciat. Sed vtrum principiorum nobilitatis, videlicet illud, quod militia acquiſitum eſt; an vero militia litteraria comparatum, ſit præponendũ (cũ tamẽ vtrumque in te reperiam) vel potius ſit vtriuſque æqualis dignitas, fulgorque idem, nemo te melius (vtriuſque iuris ſapientiſsime, & omni eruditione cumulatiſsime) nouit, num vero rectius, ſe geſserint illi omnes, qui nobilibus ſtudiolis, quam generoſis ſimpliciter, ſuas vigilias conſecrauerint, mihi dubium non eſt, Quod forſitant alijs poterit negotium faceſſere, ſed cauſam ignoro, hi enim cum ſapientia careant, ac ex conſe-

 quio

quio armis, tueri inermes nequeunt (quum tamen dedicantes id statim proclamant, patrociniumqoe aduersus Momos implorant) attamen illi principes solatijs, vel curis suis dediti, interdumque rebus magis materialibus deuincti oblati muneris, acceptique obliuiscuotur, an quia earò hæc constare ignorant, & similem habent labra lactucam? Vnde & non est difficile offerentes quærulos inuenire. E diuerso vero nobiles docti patroni veri volentes possunt, potentes defendūt, quā ob rem, cum ob prænenarrata, tum etiam quia non intelligentibus inrellectu indigentia dicare, vel illa perdere est, vel (si magis placet) illorum ve cordiam tacite insimulare, postea quam ad meos qualescumque labores possem, typis mandandos meum animum appuli, tales elegi scopos, modo qoe confirmo, Quis enim Couuarruuiarum lecto cognomine, noo dico studiosus, sed Vrbanus homo, non Hispanus, sed exteros, & remotissimus non admiretur? Nec mirum, huic eoim tam antiquæ, quam piæ, studiosissimæque genti, ac familiæ (quod dubito, an nostratium alteri alicui) litteræ omnigenæ vinculatæ, ac congenitæ esse videntur. Alios Doctores innumeros Episcoposq; ommittam, vt orationis vela contraham, veniam ad duo illa astra, Castore, & Polluce splendidiora, duos inquā (quales nunquam habuere Athenæ, nec vidit Roma, quos me velle laudare, arrogantiæ esset crimen, quorum laudes silentium) fratres auunculos tuos qui ex illa tāquam ex equo Troiano exierunt, ij magnates omnem in te vno edueando curā, diligentiamque constituerunt, Te possumus asserere ex illis ortum, in illorum sinu, brachijsque euectum, & ad apicem vsque edoctum, simillimus illis, nisi melius ipsissimus dicendus sis. Nonulli consummati viri se gloriantur (idque iure optimo saoé) quinque, aut plures aliqoot annos Salmanticę studuisse; te vero fœlicissimum appellare est æquum, qui in illorum domibus (qui immortalem Academiam Salmanticēsem reddiderunt) inter illos inquam fortunatas cuonas, ablactationem, dentitionem, pueritiam, adolescentiam denique habuisti, & talibus præceptoribus, ductoribus. pædagogisq; nostræ patriæ speculis, totiusque orbis magistris, vsus, talis, tantusque euasisti, Quod autem maximam partem in hominom animis dirigendis educatio sibi arroget, ex Platone omnes

Philos-

Philosophi docent, Hic parumper immoretur lector, reflexaque consideratione recolat, si magno illi potentissimoq. Regi Alexandro maxima fortuna Aristoteles magister fuit, an sit Antonius Alexandro conferendus, an præferendus? Quæ omnia verissima inspiciens testis oculatus Illustrissimus D. Ferd. Niñò de Guevara (cui Dñs noster Deus post longam, beatamque vitam temporalem, beatiorem æternam impertiatur) te ab adolescentia selegit, & in rerum omnium suarum patronum (quod maximum est stemma tuum cum sciamus, quod illustrissima dominatio iurisprudentium prudentissimus sit) elegit, atque in oneris sui leuamen in te prouinciam veluti Athlanteam Vicarij, indicisque generalis statuit, è qua te in altiora prouehendum facilis est cõiectura. Nec vero velim, hæc quia accipiat (doctiorum humanissime, humaniorum doctissime) ceu noua, cuius enim, & magis grandia patent, ne ve me hoc opusculum tibi offerre in hoc deplorando litterarum statu, (quo oportet veritatem, ac si opinio, nec veritas esset, defendere) vt denuo te aduocem, semper enim te veritatis acerrimũ defensorem agnoui, sed vt cunctis pateat, me tuarum & virtutum, & litterarum esse affectissimum, teque eo animi candore erga studiosos, vt & conatus meos adiues, & in tuorum numero me receperis. Vale plurimum. Hispaniæ Phœnix.

Spectatum satis, & donatum iam rude quærit
Morosus iterum antiquo me includere ludo. *1. epist. 1. ad Mæcen.*

A quo æquius ego super sedissem, siquidem consensu, suffragijsque iudicum huius Bethicæ prouinciæ emeritus appellor, & vt de celeberrimo Athletha Horatius idem.

Veianius armis

Herculis ad postem fixis, latet abditus agro
Ne populum extrema toties exoret arena.

Ac præter quam quod, hoe vtile nimis ingeniosissimi, moralissimique poetæ consilium puer didici, fideliter retineo, &

quandoque refero, multi fideles amiei, non vnus,aut alter.

Eſt mihi purgatam crebró qui perſonet aurem,
Solue ſeneſcentem mature ſanus equum, ne
Peceet ad extremum ridendus, & ilia dueat.

Verum enim vero quooiam gladiator noſter ſe reſpondiſſe teſtatur eenſuræ meæ ad illius paraphraſim, eum ob alia, tum etiam qood multa aliás aliunde impoſuetim illi, (cum tamen nee verbum, nec apicem poſsit oſtendere) non exeuſor, quin amore veritatis, quo ſemper exarſi, calamum arripiam, & v-ter vtri impoſuerit, oſteodam, Nec ille (vt obiter hoc perſ-tringam) Licentiatus poterit expurgati apud graues, matu-roſque viros, Quoniam poſtquam vice ſatisfàctionis (inuſita ta moneta perſoluens) omnem in me bilem euomuit, natura lis, & in eulpàtæ tutelæ limites prætergreſſus, Reuerendum admodum patrem in hamané in me inſtigat, forenſi ſtilo ſeu delinquenti eauſas accumulare ſtudet, Lieeotiatum lyneæi o-eulos in me habentem, ex bioe fiſealem agnoſco, ſiquid in Apologia, quod non ſim perpeſſus, egerim, viri non ægre af-fecti iudicant) iudicatum ſoluam obieĉtiones fuere, me non iot ellexiſſe Plinium; ac malæ grammaticæ ſimiliter alligatum eadem iuridiee reddidi, Comiei ſententia comminantis, Qui dieit ea, quæ vult, ea, quæ oon vult, audiet, valea tis, qui in-ter proximos diſsidium vult, & inquirit, animaduertatque, quod dum non probet me reſpondiſſe, quod non audierim, (nee hoe mihi eonſcius ſum) vel aliquid alicui homini licere, & hoe mihi denegari (quod impoſsibile eſt) doli male eſſe cō uiĉtum. Leĉtor enim candidus, quó illa tendant, o primè te-net, Pater vero Magiſter homo cum ſit, humani á ſe nibil alie nom putat. Peperci perſonis, de vitijs explieationis dixi, hoc nullum æquè antiquum, aut ita obſeruatum documenrum eſt in libertate Philoſophica, omitterê impreſentiarum reeenſe-re, me aggreſſorem non fuiſſe, ſed laceſsitum, niſi nunc ex probatoris huius ealomnia, (ſieuti prius boni nomiois, hono-ris, opinionis, & làborum labentium iaĉtura) me inuitum in prælia truſiſſet, Nec his eontentus, magis ad quærelas, quã ad reſpondendum aeeinĉtus, inter innumera conquœritur, ac

ſi

si crimen læsæ maiestatis (quod Deus auertat) commissum, quod illius Isagogen permultauerim, est ne flagitium hoc? assignet quam pœnam in legibus hæc admittenti, inuenit, ego enim ingeniosi,& rethoris opus laudandum, non vituperio prosequendum lego. Par pari (si potuisset)referret,dolet insuper, quod erga audaces non semper tutam fortunam dixerim, illius ore, verbisque dixi,seu repetij, ait enim, *Audendum decreui*. Nimis friuolé obijcit, quod medicus salutaris dixerit (ac si salutaris medici non sit mortem,& vitam prænuntiare) se moriturum, at meus illius præsaga futuri, prædixit sic. *Et præstat inter viros doctissimos succumbere, quam otio torpere*. Licuit illi dicere, mihi vero non repetere? Sed quod mori non materialiter hic accipiatur, quinimmo pro vinci, quis non sæpius audiuit? solus Licentiatus dignoscit re petitum, illud Audradæ Hispalensis, apud Salmanticensesq; Cathedrarij celeberrimi, interrogati á quibusdam discipulis ad quid Salmanticam venisset quidam eques sui oppositoris frater; responsum acutum satis, ad Poetam alludentis, atque ex tempore dicentis? venit, dixit,

Vt miseri fratris læthum crudele videret. *Vergilij,*

Quod etiam nostræ ætatis eruditissimus quidám vir vrbanitate maxima agens de simili nostræ concertatione concione cecinit, imitatus Martialem. *Lib.1.fo.21 ad Leporem*

Et non sum dignus tanto sub hoste mori.

Denique omnes viros in Academijs enutritos interrogo, nouum ne est inter concertantes aliqua iocunda, acuta multa, non pauca etiam acria obiecta, repulsaque cucurrisse? negant, vel quis Apologetica legit, qui prædictis accutissimas rationes, & argumenta interserta passim vidisse non fateatur, dicent (certò scio) nullus. Illa omnia vt dicta, sic refelli poterant, fateatur verum,qui vult discedere, & stomachari occasionem quærit, recisis igitur Sannis, hominibus candidis,ingenuis, litterarumque professoribus indignis, suppcoendo quod inter Christicolas, qui fratrem iniuria afficere tentat, se ipsum *Aldus Manutius de orthog. Hadr. Card. de ser. lat ex Festo.*

ipsum lædit, belloque sæpe repetito illi (quod abelluis ducit origioem,

Lib. 3. Æneid. Nam & hoc Virgilius testatur sic.

Et pater Anchises bellum: o terra hospita portas:
Bello armantur equi: bellum hæc armeota minantur.

Ferinis homioibus) & duello ferocibus dimissis, quod & Marcus ille. T. sic ait,

Salustio citante. Cædant arma togæ, concedat laurea linguæ.

Scropha in Gal. de bono & malo succo. Et vt elegans neotericus suadet, dicens, inter honestarum, & vtilium rerum studiosos de veritate contentiones aeres esse oportet, sed intra coouitia, & maledicentiā, hactenus ille, pacato igitur animo pedem conferat, iræ enim effectum (cui repugoat agere, dicere ve aliquid laudabile) sic Horatius depingit.

1. episto. ad Lolium. Qui non moderabitur iræ,

Infectum volet esse, dolor quod suaserit, & mens,
Dum poenas odio per vim festinat inulto,
Ira furor breuis est, animum rege, qui nisi paret,
Impetat, hunc frenis, hunc tu compesce catena.

Tandem Licentiatus Iani templum recludens incipit attentum lectorem reddere, operis animiq; sui scopum sic iosinuat.

Accendamque animos in Iani Martis amore.

Quem sane vix decernere possum, am Pharsaliam, an Troianum, bellum aliud promittat, ille igitur Martis, ego vero (vt soleo) nomioe Iesu non semel aut iterum, millies ve, sed in fioities inuocato, cum Sanctæ, Catholicæque Romanæ Ecclesiæ Doctore Booauentura, sic consulente, ô anima siue legas siuè scribas, siuè aliud quodcumque opus facias, nihil tibi sapiat, nihil tibi placeat, nisi Iesus. Breuiterque commonito Licentiato etiam Etnicos sic incepisse, Quintilianus laudat

Lib. 12. institutio. c. 1. circa mediū Homerum, dicens, Nam & beneuolum auditorem inuoatione dearum, quas præsidere Vatibus creditum est, reddit, & Maro

Maro Aratum se magis antiquum imitatur, sic:

Ab Ioue principium Musæ, Iouis omnia plena.

Ouidius vero non aliter,

In noua fert animus mutatas dicere formas
Corpora, Dij cæptis, nam vos mutastis & illa,
Aspirate meis.

Eglog. 3.
1. Metha-morph.

Nec Poetæ solum, sed & Cicero oratorum Princeps ait, à Dijs immortalibus sunt nobis agendi capieoda primordia, quod & medici Gentiles Iudæi, & Arabes faciunt, ex Doctissimis Viris.

Dimidium facti, qui bene cæpit, habet,

Qui male, nihil habebit, & præstaret non respondisse, si quidem pro responsione Versuram fecisse, facile ostendam, ad rem igitor accedens, ait in me.

Licentiatus, ecce Cardinem. Omnium errorum, non enim. Hoc inquirendum, *erat, sed sit ne aliquis morbus per sapientiam morii* Recte profecto, ac si cum illo loqueretur, Horatius dixit,

Nec sic incipias, vt scriptor Cielycus olim,
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum,
Quid dignom tanto feret hic promissor hiatu,
Parturient montes, nascetur ridiculus mus.

In Arte Poetic.

Præter hoc, multipliciter errat, quosdam (alijs ommissis) attingam errores, nam aliàs daretur processus in infinitum, primo quidem aduersos omnes expositores (quorum insisto vestigijs) quibus omnibus dubium fuit controuersum, circa verbum Sapientiam, non circa morbum, aut accidens, qui vnanimiter volunt esse Phrenitidem, aut delyrium. 2. Qooniam propositio est affirmatiua Plinij dicentis, *Atque etiam morbus est*, &c. Quorsum exponens ioquirat, dubiterque? 3. In posterum sciat ex Aristotele, pro inuestigandis rerum essentijs, nonnullas esse quæstiones, quarum prima est, an sit. V. G. Sapientiæ morbus, secunda vero, quid sit, &c. Vnde Rodolphus Agricola præstantissimus vir, de causis explicationis

Lib. Post.

Lib.2 de inuent. Dialec ca.16. loquens, sic docet circunspicienda sunt omnia diligenter, nec vtique statim, ab eo quod in præsenti est quæstione, incipiendum, sed repetendus plerumque altius rerum ordo, si sit in eis aliquid, quod prosit, hactenus ille non ad illum sed ad scientificos viros illos, grauissimos expositores qui si ex professo laborassent (non sicut canis aquam Nili) nec corregissent (quod sine sudore, & vigilijs fit) interpretes, non correctores (aut verius corruptores) essent iudicandi.

Licent. Alteram contra ipsiusmet Plinij, verba, inquit enim Plinium appellasse Sapientiā, morbum.
Horatius cuidam aliena typis mandanti, ac si ipsi Licentiato, qui quod nudius tertius alter obtulit, hodie vt suum, nouum que in me adducit, sic illudit.

Lib.1. epist.3 ad Iuliū Florum.

Quid mihi Celsus agit? monitus, multumq; monēdus,
Priuatas vt quærat opes, & tangere vitet
Scripta Palatinus quæcumque recepit Appollo;
Ne si forte suas repetitum venerit olim
Crex auiam plumas, moueat Cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus.

Ad rem tamen, hæc eadem obiectiuncula, aut maligna calumnia vt pote in unius, aut alterius litteræ errore constructa iā à me floci facta fuit, attamen hic aliquantulum immorabor quia & si sophistica, & cauillosa est, ob repetitionem fastidium ingenerans, repercutienda, primo tamen dicat, non mearum vigiliarum Censor, sed somniatri solæcismi correcto nonne legit ? Immo & modo transcripsit (quamuis dissimulauit, vel dissimulauerunt) prima illa verba mea, *Quæ in* *1.exercitat.* *hoc Cardine, versatur, sit ne aliquis sapientiæ morbus*, non nec cēties sapientiæ morbi, & ægritudinis memini? Nihil aliud conatus sum tribus exercitationibus ostendere, quàm sapientiā intellectum significare. Cur ergo, si sapientiam, & sapientia aliquando legit, non ex dictis intelligit, aut solæcismos corripit? in illo tamen hæc cudetur Faba, & Talioois lege persoluet.

Ad rem tamen, est animus probare Licentiatum vtramque meam

meam conclusionem, (quam intendit, & existimat se infirma re) confirmasse. ex quo necessario, ipsum voluisse sapientiam esse morbum, quod mihi imponit totis suis, & alienis neruis, languidissimis profectò, quod si possem vnico Verbo, nec vero argumentis, quidam enim vir doctus, amicusque id ad me petijt, ne cum viro huius dialecticæ luctæ ignaro, dispu tando tempus contererem, vult igitur sapientiam esse morbum, dum dicat, *Mori per sapientiam, apud Plinium, aut propter (vt illius verbis vtar) esse mori propter melancholiam.* Et melancholia ex omnium medicorum, & philosophorum senten tia est affectus cerebri, & partium in eo principum, igitur de primo ad vltimum, Licentiatus confirmat assertionem, qua te neo *per* morbum, & ægritudinem sapientiæ à Plinio appellatam, *Ipse intellexit affectum præter naturam, facultates cerebri principes lædentem.* Et denique is est, qui vult sapientiam esse morbum, quod tamen millies per actiuam, & passiuam sursum, deorsum me voluisse audet scribere. Aduertat tamen (facultatem illi concedo) an repererit aliquid à me repetitū. *Licentiatus, facultas enim lædi non potest, sed actio est, quæ læditur medio organo, siue instrumento læso.*

Melancholia morbus partis principis.

His verbis fatetur, non esse læsum organum videlicet corpus in Mania, & Phrenitide, quod quis diceret, non litterarum professor, sed pneri? an congrua medicina vsus in his fuerim, prælum dicat, iudicent medici. Non controuertam de his cum illo, qui non agnoscit Phrenitidem, & Maniam esse morbos, multoque minus; quid facultas, quid affectus, quid membrum princeps, &c.

Licentiatus, si enim hoc ex Hippocrate, Galeno, alioue medico principe esset, allegasset vtiq.

Imprimis falsissimum se obijcere, scit testaturq; visus. 2. apud nostros infertur male, non dicit, docet vt Galenus, ergo non potest dici, doceri. vt, 3. Quia si dixi, ex quorundam medicorum placito, Hippoc. & Gal. præcitatis.

Argent. lib. 1. d. morb. diff. c. 1.

Licentiatus, Quæ tantæ tenebræ offusæ Plinio Clarissimo?

Ipsi nimirum clarissimus est Plinius, aliqui quærunt in Scyrpis Plinij nodum ex illius iudicio, Licentiatus vero in Plinij nodis Scyrpos quærit, & inuenit.

Licentiatus. En quomodo per Doctorem Sapientia est morbus,

& est delyrium.

Quo nam mdo? ficto simulatoque, sed en quomodo (& vere) per Licentiatum, sapientia est delyrium, & per eundem nescienter probatur mea secunda conclosio, ait enim, *Propter homines factos attrabiliarios.* Confirmat, ex Marsilio ficino, ex problematibus Aristoteles at cum atrabiliarijs, & maniacis adsit delyrium, hinc accidit, vt corroboret secundã meam assertionem, qua teneo, *Affectus sapientiæ dictus apud eũdem est delyrium præcipuè,* &c, Et consequenter cogitur fateri, sapiẽtiam apud illum esse delyrium. Vt vel ex hoc pateat, per bellè Licentiatum intelligere, quid melancholia, quid tandem delyrium sit, & vt incepi concludam, tenebatur fateri, per quẽ profecerit, ne præter Horatij Carmina, audiret etiam Pliniũ

In præfat. (á quo plura adducã) dicentem obnoxij profecto animi, & infelicis ingenij est, de prehendi in furto malle, &c.

Licentiatus, Nec tamen in hoc peritat Doctor, addit namq́ Plinium methaphoricè locutum fuisse.

Hoc vocare inconstantiam, hallucinari est, absit tamen arrogantia, copia, affluentiaque sensuom, conceptuumque in explanatore est appellanda, omnes enim eũdem scopum petũt, iddem intentum comprobant, firmiterque adstruunt, nec verbum verbo dissonat, ex superabundantia denique isthæc profecta sunt dixisse ne methaphoricè locutum Plinium, est vitiũ in viro methaphoris ænigmatibus cumulatissimo, seu cumulo. Placet circa methaphoram Quintilianũ adducere vbi

Lib. 8 instit. c. 6. sic. Incipiamus igitur ab eo, qui cum frequentissimus est, tũ lõge pulcherrimus, translationem dico, quæ methaphora græce dicitur, quæ quidem ita est á natura nobis concessa, vt in docti quoque, ac non sentientes ea frequenter vtantur, &c.

Licentiati. Procederet ne benè loquutio hæc? atque etiam morbus est aliquis per cerebrum mori?

Quid ni? quid contra probata? papyrus, & atramentum, & lectoris tempus perdita, Galenus passim, velocissimè igitur fi-

2. Aut. cõ. 43. unt corde patieote mortes, deinde affecto cerebro, tardissimè ab hæpate prodeunt.

Licentiat. Et vt illum á maxima quadam (quæ stupere solet) admiratione liberum.

Si cæcus cæcum ducat, ambo in foueam incident, homo ratio-

rationalis risibilis, & admiratiuus est, videat tamen Licentiatus, ne negato admiratiuo, & risibili (quod ipso opere præstat, iudico enim nuoquã risisse) rationẽ homini adimat admiratiui (ijs enim placere studemus) sciunt, ex admiratione homines cæpisse philosophari, sic phisici illud psalmi adducunt, mirabilis facta est scientia tua ex me. 1. Methrm. cap. 2

Dicet Licentiatus, quod supra illum, nihil ad illũ, idest cõsiderationes nas ad philosophus spectare, se verò loqui grammaticè. & de nomine, quod dixerim, *Vnum me in maximam admirationem rapit.* Fama erat credidi, & scripsi, *Musarum & pollitioris litteraturæ adeò affectum.* Modo veto sæpesæpius omnino oppositum video. A quo inquiro, est aliquod verbũ ita obuium, vel sic voluntatum in pollitioribus, Latinioribus ve buccis, aot scriptis non oratorum solum, sed & poetarum? Nam & tantum, quæ se mihi obtulerint, candidum lectorem in mei amorem terat, obsecro. Maru sic. 1. Phisic. in Proemio lib.

Mirabar, quid mœsta Deos Amarilli vocares. Eglog. 1.

Miramur si Democriti pecus edit agellos, Horat lib. 1

Cultaque, dum peregre est animus sine corpore velox. Epist. 12. ad

Idẽ. Sed tamen admirur, quo pacto iudicium illud. Iccium.

Quintilianus vero oratorem instituens, sic scripsit, quæ vero sunt augendis affectibus accommodatæ figuræ, constant maxima simulatione, namque & irasci nos, & gaodere, & timere, & admirari, hactenus ille. Plinij nepos rescribens grauissimo etiam miranti, quomodo tot monumenta eius auunculus litteris mãdauerit? In hæc respõdet verba; Miraris, quod tot volumina, multaq; in ijs tã scrupulosa homo occupatus absoluerit, magis miraberis &c. Hæ sunt elegantium formulæ, hi inter inter perpollitos corrunt sermones, adducatur testis auunculus passim scribens. *Et quod miremur per aduocatum defenditur*, Rursus, *Et quod magis miremur, omnia ea hominam causa.* Tandem ne illum hue transcribam, *Artem natura faciente succurrit mirari.* Iulius Cæsar scaliger elegantissimus sic, nam admiratio in philosopho est impressio rei nouæ ad causam disquirendã, quæ sola via fuit prima tum ad virtutem, tum ad scientiam, atq; Lib. 9c. 1. Marco suo. In præfat. & lib. 20, in proemio, & 36. c. 16.

 ex

Scaliger. 6. poeseos folio 337. ex hisce porro ad beatitudinem, & ne sermo latinus artis medicæ (quem possumus optimo conferre, aut præferre) suo priuetur honore, á lingua Græca profluens, adducam ex celeberrimis Galeni locis hanc phrasim, ait enim sic, an adhuc vis multas hominis dictiones, ex multis librorum eius locis (de Platone loquebatur) deligam, in quibus ille Hippocraté omnium, qui ante se fuerunt, admiratur, & postea, verum rursus ad Hippocratem reuertor, quem sane diligentiæ nomine admiror, cum in alijs omnibus, &c. Vltimò, sermo hic (inquit Galenus) nimirum Hippocrate est dignus, subitque in admirationem, quod inter Aphorismos eum non scripserit. Ommittamus Marcum Tulliū, & alios, qui passim sic loquuntur, immo impossibile iudico sine ijs loqui eleganter, & hæc sufficiant non admiratiuo Licentiato, nec mihi mirabili.

1. Meth. c. 2
4. Met. c. 6.
4. Acut. cō. 19.

Licentiatus, satius illi minusq; pudendum fuisset, si locum hunc Plinij alijs cogitandum, expendendumque reliquisset.

Terent. in Heauton. Chreme tantum ne est ab re tua otij tibi? aliena vt cures, & ea quæ nihil ad te attinent? sed & si hæc medicam artem non cōcernerent, audiat quæ scaliger in Philosophia & medicina satis approbatus de humanis litteris ex professo agens aduersus maledicos, maleuolosque scripsit. Non enim sunt audiendi, qui hisce studijs clammat, absumi tempus importuné, quod seuerioribus, ac primarijs scientijs impédendum est, His enim si adhibeas manum, tantum ab est, vt fatigent animum, vt etiam alacriorem te reddant ad exquisitiores cōtemplationes, & statim, Memineris istas bonæ famæ hirundines ideo vociferari, vt ne quod eis abest, adsit nobis, at enim vero nobis, non tam abest, quod eis adest, quam adest, quod non adest illis, Quare porrò danda opera est nobis, vt dum illi ad aleam ætatem transmittunt, aut inhiant auro, aut captant magistratus, aut mensarum assedlæ de bellorum summa disputāt inter patinas, nos neque illorum voluptates contempsisse, neque ambitiones carpsisse, sed studiorum nostrorum nobilitatem, animorum magnitudinem simul & simplicitatem perstringi noluisse videamur, hæc ille.

In Procmio poësis.

Licentiatus desumere potuit formicantem pulsum á Theophilo medico Græco, qui ante Galenum & Plinium librum de pulsibus, & vrinis edidit.

Cum

Cum non probet desumpsisse, hic habet locum illud frequenter à logicis adductum, frustrà est potentia, quæ non reducitur ad actum. Sed quomodo posset? Nec enim librum habemus Theophili Græci? Licentiatum decepit Tiraquelus, hunc autem alius, in cuius patroni fidem excusit Tiraquelus, est apud Articellam tractatus de pulsibus Philareti, alterque Theophili de vrinis, at cuius Theophili? Num Græci illius ante Plinium, Galenumque, minimè gentium, quod ex eiusdem auctoritate luce meridiana clarius colligitur, dicentis, de vrinarum differentia negotium multi veterum medicorũ aggressi sunt, quorũ primus omnium Hippocrates Cous fuit, cuius libris insuevimus, post huiusmodi vero tempora Galenus mirabilis medicos aggressus est, & scripsit, dein post hūc magnus medicus sophista, quibus verbis postremis Auicenam innuit, vocat eum statim magnum ratione, experientia paruum, intelligit illis verbis Auicenam, vt testatur Veiga Lusitanus, & ante illum Auerroes dicens, qui clamat quidem, sed nescit, quid clamet, ad rem tamen, si Theophilus, cuius est opusculum de vrinis reminiscitur Gal. quomodo fuit ante Galenum? hoc est ridiculum, sed & Auicenæ reminiscitur, qui est omnibus multò posterior, hic denique multipliciter errat Licentiatus. Et falsò allegat Tiraquelus Theophilum, *Axio. Aris.* *Theophilus In Articel. fol. 11. p. 2.* *In art. med. In Alphabeto medicorũ*

Licentiatus, Neque omnino verum est Hippocratem pulsuum differentias nomin isse.

Vbi nam? Importat Tiraquelo, dubitanti, an Hippocratis pulsuum notitiam habuerit, certum est tamen viro mediocri ratione prædito, quod si hoc dubium habeat in Hippocrate locum, delyrium esse asserere eundem exactè de pulsibus, eiusq; differentijs tractasse, docente Galeno ipso Hippocratem eā artis partem pene in tactam reliquisse. *De nobilitat. c. 3 t. n. 50. 7. Aphoris. cap. 26. De dif puls.*

Licentiatus, Sciat igitur per me doctor, à quo Plinius pulsus formicantis nomen sumpsit.

Quomodo ostendat, dixi, sed profectò hic pulsum formicantem non inuenio, nisi forte dicendum sit, Licentiati pulsum esse formicantem, in propinquo enim est mors, vix erat repetens aliorum obiectiones, at cum ex suo marte loquitur, inter morientem attendite, labascit namque.

Licent. Grande nefas est mutasse, aliquid fateor, & nouus nunc Perilus

rilus arte peribit sua.

Hactenus licet sophisticæ obiecerit, eum corticæ nare sciens, falsa inquam, lectorem non terret, dispeream tamen si in reliquis aliquid ingenio dignum, verum, vel vero simile re perire est possibile. Ad rem tamen, bene agitur cum studiosis, si quotidie noua nō videremus, rectius tamen consummatissimus medicus Veiga præceptatus scripsit, non diffidamus largissimo datori, quasi effœta iam sit natura, aut abbreuiata manus Domini, cum fons ille aquæ viuæ multò plura scientiarum fluenta sibi recondita habeat, vbi libuerit in posteros effundenda, quàm hactenus in illos effudit, hæc & alia pulcherrima eodem loco, sed Licentiatus Plinianus saltim non præfationem vidit, vbi sic. *Res ardua vetustis nouitatem dare, nobis auctoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lucem, fastiditis gratiam dubijs fidem, omnibus vero naturam, & naturæ suæ omnia.* Tamdemque cum non agit de iocis, sed de serijs, obliuiscatur Perili, Horatij recordetur docentis.

In proemio ad lib. de diff. feb.

1. Saty. 4.

> Publica materies priuati iuris erit, si
> Nec circa vilem, patulumque moraberis orbem.

Licent. Quāto iustius per Iustum Lipsium ipsemet Plinius aduersus Doctorem.

Si Lipsius meas enarrationes vidisset, vt doctus, nobilisque æqui, & boni consuluisset & forsitan gratiam habuisset, attamen si non iustus, iustior tamen Toletanus Sacerdos, Licentiatusque in diuinis, & humanis litteris egregius adeò, vt annum agens duo de vigesimum, fuerit in latina lingua præceptor clarissimi Comitis de Paredes, at. 22. suæ ætatis oppositores vincens, cathedræ eloquentiæ in Academia Toletana gubernacula obtinuit, vnde illum ille eduxit Bustos de Villegas (vir cuius memoria diu permanebit, ob epistolam, quam zælo sanctitateque insignissimam ad. z. Philippum magnum Regem nostrum misit, & ob multas alias præclaras virtutes) vt ei à secretis esset in sermone latino, sedem enim Toletanam regebat, atque in rebus maximi ponderis, & momenti Sanctitate Gregorij decimi tertij, & illius ætatis Cardinali-

bus

buseius lingua ratio reddebatur,postquæomnia eruditissimus hic Licentiatus Hispali eloquentiam publicè professus est,atque electus vt excellentissimum Dominum,Dominum Ferdinandum Enrriquez de Ribera, Ducem de Alcala,magis litteris,& virtute: quam stemmatibus,& maiorũ sanguine (quãuis regali)clarũ latinitatẽ doceret, qualis discipulus,talis magister, qui vnus, seu vnicus instar millium de præceptore testimonium perhibet, denique solus hic præceptor tanto discipulo fuit dignus, nec nostro tempore aliquis discipulus talem sortitus est præceptorem, qui Plinium sic sentientem depingit, & ad me scribentem.

Plinius (heu lugens obscura silentia mortis)
Doctori claro, qui mea clara facit,
Luna tibi lucet, nempe vt sol, splendide Luna
Per te quæ scripsi candide, vera patent.
Ante mori passus, quam deseruisse tacentem,
Viuis per mortem, morteque vita data,
Tutior est sedes tibi, quam mihi morte parara,
En ego per te,tu morte beatus eris,
Nec mea me miserum tantum tormenta retorquent,
Quam quod & á doctis audio (chare) malè.
Estque mori morbus, qui non assenserit, illum
Huc argumentis trude, vbi dego miser,
Iam Morus amisit flores,vt tempore brumæ,
Sic vere , autumno folia nulla patent,
Nulla Morus sapiens, aut prudens est apud Orcum,
Aruit ampla Morus, mors viridisque manet,
Quod si terra viros similes tibi vestra tulisset,
Nostra haud tot doctis palidaque plena foret.

Hæc recensere mei muneris fuit, laudare doctissimum virum & reuera si litteras, Epistolia denique congratulationes doctorum prælo darem, tunc opuscula cresceret, breuitatem affectans, cauensque ne vanitatis, aut superbiæ à vagabundis arguar, silentio ea omnia præ tereo, ad Licentiatumque redeo.

Licentiatus, Iustus Lipsius, Mensis december erat, & per febricu-

Iam valetudo mihi non bona.
Recte in similem Horatius.

Horatius. Alter de lana rixatur sæpe caprina.
Huius grauis Licentiati Apologia (si Apologia) præpositionũ est appellanda, nomine dolendus est, qui in ijs tempus in sum psit, sed nec intelligit Lipsium. *Per febriculam.* Idest, aut, ex se bricula efficiente non bonam valetudinem, Propter dicit cau
Val.4. con- sam finalem, quam in morbis non dari ars medica docet.
tro.c.3. *Licentiatus. Antonius Nebrißensis inquit, etiam Per significat, causam, vt per virtutem laudabilis fio. Est autem latini sermonis pars in Hispania.*
Vel Licentiatus Nebrissensem adducit ratione præpositionis ita vt velit Antonio, Per idem quod Propter fuisse, & hoc est plusquam falsum, nam circũloquimur, & explicamus sicut præcedentem, ideſt (dicendo) virtus me laudabilem efficit, dicere enim propter virtutem laudabilis fio, præter quam quod nullum facit, sensum, ad secũdã grãmaticorũ classem spectat.
Vel dicit, vt palliet confusionem, contrarium tamen eius intentioni adducam, vt etiam ex hoc, quantus sit ad arma, ostendam, existimat Licentiatus (quod etiam de Hippocrate in pulsibus nuper notaui) primos artiũ inuentores omnia absoluisse, hoc tamen oscitanter legentem ostendit, est enim sicut antiquum, verum, artium conditores (vt passim expurgẽ tur) non esse vnius eiusdemque hominis inuenire, & perfice-
9.Meth.c.8 re, quod si non placet, quamuis verisimum sit, pro nostro præceptore dicendum, 2. Tyronibus, in troductoriæque doctrinæ semina iacens, potuit Antonius pro captu lac illis exhibe-
Porp. in in- re, prouecti cibo indigent solidiori. 3. dicerem Antonium egisse
troduct. ad se ibi de præpositione, Per, sola, at Licentiatus explanator
logicam & causam specificare?
Gal. 4. de *Licent. Plinio nil magis vsitatum est quam, Per, vice Propter accipere,*
diff.pul.c.2 *vbi ait, per quæ effectum est, ut nihil magis prodisse videretur, quam multitudo grassantium.*
fol.18 p. 2. Bis scripsit hunc locum, bis habet, *Viderentur,* sed vnde regitur, *Viderentur?* quia imponit Plinio, & medicis Licentiatus, anullo, heus latinisime vnde regitur viderentur? credidit bonus quia exoptabat in cõuitiũ nostrũ videretur medici, nihil
magis

magis prodesse, quam multitudo grassantium, deceptos tamē est multipliciter, oec hunc repetitū in grammaticam Plinij er rorem vnquā poterit excusare, sed quid mirum? si sic intelligit illum, vt talem paraphrasim, & Apologiā excudat. *Videretur, inquit Plinius quis? Cato, 2. Per,* non Propter præpositio nis locum implet, est enim sensus, quæ effecerunt, vt nihil magis prodesse videretur Cato, quā multitudo grassantiū, si tamen vult Pliniū intelligere, de se humiliter sentiat, superbis Deus resistit, &c. Et hic sunt dolendi solæcismi aduersus Plinium, fratresque medicos. Cū enim cætera dixisset Plinius de Catone, non magis hæc vrbi timuit Cato, vt equidem credo, quam reginas, &c, pergens ait, *Per,* qoæ effectum est, vt nihil magis prodesse videretur, idem videlicet Cato.

Licent. Ex Plinio, Qui triumphalis vocatur, atq; per triumphos vestitur habitu triumphali, quid clarius?

Immo quid æque obscurum ad suum institutum? intelligit sicut præcedentia. Aliter multo ac Plinius, qui optime Canoniceqoe (vt semper) ait, *Statuā Herculis vestiri per triumphos.* Ac si diceret per dies festos, quando videlicet aliquis dux cō sul Rex ve triumphans accipiebatur, quod & tetigit Alexāder ab Alexandro sic. Quin etiā Herculis signū ante triumphantē non raro in pōpa vehi solere. Hæc ille, ego sic Plinij locū intelligo. *Herculis statua vestiebatur per triumphos,* Hi tamen ritus aliaq; festiua agebantur propter triumphantem, qui erat finis, propositumque omnium cæremoniarum, vel apparatus triumphalis, vel pompæ. vt Alexander hic. Sit exemplum in nostrorum festorum præcipuo, magisq; festiuo die Corpporis Christi, nostri seruatoris, Herculei Gigantes, imagines ac Sāctorum reliquiæ seu pignora vestiūtur per triūphū veri victoris habitu triumphali, attamē hæc sic agūtur propter triūphātē Iesū Christum. Esse enim diē qua victoria, & triumphus illius repræsentātur, docet. S. Synodus Tridentina.

6. Genial. dierum c.6. circa mediū

Sessione. 13. c.5.

Licent. Qui nam alij maiori puritate, castitate, &c.

Quanto magis magisq; cogitat se esse iudicem in poesi latina mihi persuadere, tanto magis ostendit in illo locum habere nullum, alijs ommissis. Ego enim adduxi pro puro castoque sermone latino.

Quid sit puritas absolute, & simpliciter in Poeta ignorat,

 quam

Poet. lib. 4. *c.* 12. quam sic explicat Scaliger. Puritas namque est nuditas, cum nil ornamenti admisceetur, &c. quæ ibi videre licet, cum igitur nullum ornamentum, nil pollitum, quam puritatem quærit in poetarum verbis fidem?

Eiusdem libro c. 5.

Nescit quid proprietas de qua idem auctor sic. Proprietatē appello, non quæ excludit methaphoras, hæc enim neqoaquam perpetua est orationi, sed natiuam vim significandi ex vsu Doctorum, hæc ille, sed ad rem, ego reijcio poetas, solus Licentiatus non videt exercitationes, ignorat ne me sapere & sapientiam hoc est poetarum medullam, (ossibus præpositionum abiectis) ex poetis extraxisse? Ridiculum tamen est velle persuadere, quod si in Carmine pangendo, pedibusque complendis rigidé, teneatur poeta vti præpositione, Per, quæ non satisfaciat carmini, poetam noctem in somnem duc turum, si præpositio, Propter, carmen impleat, aut vice versa. Sed pro licentijs poetarum denuo audiet Quintilianum sic dicentem, Meminerimus tamen non per omnia poetas esse oratori sequendos, nec libertate verborum, nec licentia figurarum, totumque illud genus ostentationi comparatum, & præter id quod solam petit voluptatem, camque etiam fingendo, non falsa modo, sed etiam quædam incredibilia secta tur, patrocinioque alio iuuari, quod alligatum ad certam pedum nescessitatem, non semper proprijs vti posśit, sed depulsum á recta via necessarió ad eloquendi quædam diuerticula confugiat, nec mutare quædam modo verba, sed extendere, corripere, conuertere, diuidere cogatur &c. Quæ memoriæ mandet Licentiatus, ne suis exclamationibus capita nostra obtundat.

Lib. Orato. Institu. c. 1.

Licent. Sed religionem, vel sensum.

Hic si licet per Licentiatum, miror eius distinctionem, teste enim eo Diuus Isidorus loquitur tantum de poetis gentilibus per hæc verba. *Poetæ autem gentilei.* &c. Quorsom hic reminiscitur religionis? 2. Quid ve recordatur sensuum dicente exactissimo Isidoro, *Sermonis proprietatem.*

Licentiatus. Doctor Logicus á particulari ad vniuersale concludit argumentationem.

Quondam etiam victis redit in præcordia virtus.

Forte

Forte audiuit dicere aliquando ex puris particularibus nihil concludi, aut sequi sed non intellexit, nunquam legit.

Sit pro ratione voluntas.' ! *Arist.*

Assiduusque vsus magnorum grammaticorum.

Videat tamen á particulari ad vniuersale ascensum, hic ignis calefacit, & hic, & hic, ergo omnis calefacit, sic similiter præcipuis auctoribus adductis, qui rigidè his vocibus vtuntur, (quibus denique integra fides habetur) ergo omnes, á quo inquiro, quomodo fiat communis aliqua opinio? Circa quæ sic eruditissimus Galenus, Nempe ex particulari exemplo communem doceri sermonem comperiet, quem vniuersalem vocare consueuerunt, non philosophi modo, verum quoque & omnes prope logicæ artis non imperiti. Sed nec adduxit, nec vnquã poterit propositionem corruptã à viro graui oratore. *1.ætat.c.13*
Licentiatus. Nunquam Nizolius, nunquam Nebrissensem, e.
O strenuum, & fortissimum expugnatorem hic non possum me continere quin illud consilium Comicum, ludricumque Terentij (venit enim in mentem mihi) ad lectoris memoriam reuocem.

Scin, si quando illa mentionem Phedriæ
Facit, aut si laudat, te vt male vrat. T. sentio
G. id vt ne fiat, sola hæc res est remedio.
Vbi nominauit Phedriam, tu Pamphilam
Continuò, si quando illa dicet Phedriam
Intromittamus comessatum, tu Pamphilam
Cantatum prouocemus, si laudabit hæc
Illius formam, tu huius contra, denique
Par pari referto, quod eam mordeat.

Licent. Sed non puras, non latinas, non proprias falsissimum est.
Desinat Licentiatus ascensor animorum (sicut omnes alios) in me irritare iuris prodentes doctos, quos semper reueritus sum, dumque vixero venerabor, qui enim docti sunt, vt omnes esse suppono, me & candidè, & scholasticè locutum le-

gant, dixi enim voces habere non quibus vis obuias, quod verissimum est.

Licent. Non assigemus culpæ scribentiũ, sed inscitiæ nõ assequẽtiũ. Hanc maledictionem solum se extendere ad sequaces huius, vel illius facultatis, nemo ignorat, nec peregrinos comprehẽdere, an videlicet, & hoc meam veritatem de iurisprudentiæ terminis primó addiscendis, confirmat? sed & hoc per se notum est, ac proinde defensione non indiget, vix enim multis annis addiscuntur termini, à quibus est initium.

Licentiatus. Per, quæ nec Plinio ipsi obuia erit? Illi Plinio quem doctor.

Flectere si nequit Superos, Acheronta mouebit.

Nunquam audiuit Licentiatus hyperbolen? aut credit similẽ fuisse Plinium illi, qui ob id quod legit, & vidit errasse, parũ abfuit, quin rumperetur, & etiam vulgaribus, & idiotis dixit, me acrem, & mordacem esse, quod veritati, virtuti, & rationi tribuendum fuit, nec minus illius errorũ medellæ, nunquã audiuit hominis est errare, solius insipientis perseuerare? audiat sat certo scio in sui confusionem, (an in correctionem ignoro) quem in ipsius gladium, Plinium sæpius adducam, ingenuè de se fatentem. *Nec dubitamus multa esse, quæ & nos præterreant, homines enim sumus, occupati officijs,* Idem vir, *Si modo nimine verum est, hominem genitum, nõ omnia humana nouisse.* Quod ab Hippocrate transtulit.

In præfat. & lib. 3. c. t Lib. Epistol. ad Crat.

Licent. Cedò ex quorum doctiorum sententia D. Hieronymus Cicerõ elegantior est.

Ex omniũ hactenus crediderã, nec id vrbanitati doctæ implicat, est vnus multorum instar, cui in hac vnica re maxima fides adhibetur (si cuiquam post vtrumque Desiderius Erasmus Rotedoramns, qui postea quam de Diuo Hieronymo aliqua, quæ vni Hieronymo vna conueniunt, & tot, taliaque, quæ vnus Erasmus vnà conscribere valebat, qualia (vt existimo) nunquã collecta sunt, quæ legi, cõcipi nequeunt, quæ deniq; attonitũ legentem reddunt cumulasset, Scriptis addidit. Quãdo quidẽipsi Ciceroni Secus, dicẽdũ foret, si Hieron. esset, alias dicendi virtutes mireris (aduertat latinissimus. Lic.

In proemio epist. D. H.

obiter,

obiter, mireris) in alijs, in vno Hironymo pariter tot dotes cumulatæ sunt, vt in eo reperire liceat, quod & in M. Tullio desideres, loquitur Cicero, tonat fulminat, Hieronymus, &c. Eruditissimus & maxime venerabilis Episcopus Reatinus, Marianus Victor de vita Hieronymi, post illius laudes tali vtitur epilogo, vir (inquit) cui nec Græci, nec Latini quē comparent, habent, nullum. Hæc laudati illi viri de nunquā satis laudato Hieronymo, ego non crediderā quemquam hoc negaturum, vt saltem iudicaremus D. Hieronymum intelligere, *In præfatio ne Epist.*

Licent. Non ne sicut ego mortem à sapientiæ studio tandem oriri aio, ille à delyrio, vel à phrenitide asserit.

Omitto quod præpositionis Pallinodiam recantet, ad rem accedo, vbi inuenit proportionem? nusquam est, Phrenitis est morbus, quam sequiter delyrium, hæc esse mortalia ad rauim vsque probaui, nec ullus negat, à sapientiæ studio immediate sine morbo mortē quis cordatus adduxit, aut conatus est defēdere? millies dixi Plinium loqui de morte ex morbis sub orta, in contentiosum tamen.

Altius de nomine studij, & studere, breuius tamē de Terētij phrasi, & de Galeni nostri arte dicam, quorū ille sic in exēplū. *In And. act. 1. scen. 1.*

> Quod plerique faciunt adolescentuli.
> Vt animum ad aliquod studium adiungant, aut equos
> Alere, aut canes ad venandum, aut ad philosophos,
> Horum nihil ille egregie præter cætera studebat.

Et statim.

> Sic vita erat facili in omnes, perferre, ac pati
> Cum quibus erat, cumque vnà his se dedere,
> Horum obsequi studijs.

Vidimus quid studij vox, ad quam causam in libris medicorū, & an sit ad morbos reducendum ex Galeno (interprete Guilielmo Copo) videamus, superst, sic dicente, at qui studia vo co equitationem, piscationem, balnea, &c. Dixerat vero antea errores autem qui circa cibos committuntur in multitudinem, & succorum qualitatem diuiduntur, quemadmodū, & studia, & ea quæ extrinsecus occurrunt, ad ordinē præposterū, & in tēpestiuā (vt opinor) assūptionē pertinere videtur, hæc G. cuiuscūq; rei studia reducēs ad res àmedicis *6. de Morb. c. 1.*

vocatas

vocatas non naturales, non vero ad res præter naturam, quarum vna est morbus, ex studio tandem mors immediatè euenire non potest, possunt multi morbi ex huius vel illius rei immodico studio, itaque studium est morbi causa exterior, antecedensque, Plinius vero doctissimus post cathalogum morborum ait. *Atque etiam morbus est aliquis &c.* Ego ioquam ex Phrenitide, & insania, quæ nominibus morbi aut ægritudinis sapientiæ gaudent, mortem oriri, Licentiatus vero propter studium sapientiæ, quo modo conueniam cum illo? afsignet morbum, si potest.

Licent. Qui leporem pro cuniculo inuito Martiale, inuitaque lingua latina accipiendum.

Nonne miserandus, qui nihil non falsum typis dedit? quiue librum (vt hæc scriberet) non consuluit, vbi sunt probationes? quod in buccam venit, errat multipliciter, primo quidem, quoniam non monui, sed modestè me credere assero. 2. Quid meis rationibus respondet? quas obiter tetigi, hæc enim vt cursim dicerentur, lectoris recreandi gratia, animus fuit. 3. Consultis modo libris videat quàm meus discursus naturaliū rerum auctoribus, studiosisque conuenerit. Imprimis M. Varro sic, Tertij generis est, quod in Hispania nascitur simile no-
3. de re. rus. c. 10. stro lepori ex quadam parte, sed humile, quem cuniculum appellant, & paulo post, cuniculi dicti ab eo, quod sub terra cuniculos ipsi facere soleant, vbi latent in agris, hunc secutus Plinius medicorum capite in scripto de leporibus, & cuniculis, in hæc verba ait. *Leporum plura sunt genera*, & mox, *Leporum generis sunt, & quos Hispania cuniculos appellat*, & tandem, *Magna propter venatum eum, viuerris gratia est, iniiciunt eas in specus: qui sunt multiformes in terra, vnde & nomen animalis.* (Aduertat Licentiatus si inuita lingua latina & mox si inuito Martiale) *Atq. ita eiectos super ne capiunt.* Hactenus Plinius vnde & Martialis,

Gaudet in effosis habitare cuniculus antris.

3. de alimē. facult. c. 1. Vnde nimirum noster Galenus hos doos graues viros imitatus, sic nobis scriptum reliquit, Non igitur amplius opus est exequi animalia omnia, quæ apud singulas gentes proprie pascun-

nascuntur, cuius generis est in Iberia, animalculum, quod lepori est simile, quodque cuniculum nominant, hæc Gal. ego non tam miror meam sententiam his grauissimis viris conuenisse (forte enim legeram, vbi vero non recordabar) quam esse hominem non lippitem, qui de similitudine leporis, & cuniculi dubitauerit, vbi non leporem pro cuniculo, sed cuniculū pro lepore accepi.

Licentiatus pergit, Qui mutauit, pro mutatus est.

Ignoscas obsecro, candide lector, & ne nos iam senes, bis pueros dicas, non mea sponte, ego cum pueris puer fio, falso ait Licentiatus resque ita ostendit, nec enim mutatus est, scripsi.

Nec periodum percepit illam.

Licent. Ad nostrum modum sciendi, & intelligendi.

Hic vt nihil non conetur carpere iterūm, iterumque dolendos carpit, quod non capit, huius enim clasulæ sensus sic integratur diuinæ litteræ testantur ad nostrum modum sciendi & intelligendi de Iesu, puer, æc. Id est, vt nos sciamus, & intelligamus, dicat tamen, quem sensum faceret, Diuinæ litteræ testantur nostro modo sciendi, & intelligendi? ego enim nullum inuenio, simile quid est in Diuinis litteris (semper tamen pijssimæ matris Ecclesiæ correctione præmissa) ac generalis, sicut in prædictis ad innumera alia formalia, & documentum eruditissimi, & Sanctissimi Domini Pauli sic dicentis, Quæ scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, idest vt nos doceamur, similime ad noctrum modum sciendi, & intelligendi, idest sciamus, & intelligamus 2. quia & si omnes vtamur tuo modo, meo modo, nihilominus quidam doctissimus vir sicde illis, Tuo modo, meo modo, & alia quæ non tā audire, quam commemorare pudet. Had. Card.

Licentiatus, si non omnino distincte, at non falso.

Ingenue fatetur se esse confusum, adhibenda ei fides, qui se melius mentemq; suam agnouit, exposcit vt falsam propositionem ostendam, placet Conabor & medicus ex iuris principio (nec communicauit quispiam iuris prudens) dicere, Qui distiguit, proximus est veritati, ego ex hoc infero, ergo qui non distinguit, proximus est falsitati, assumptum est verū

D con-

consequentia patet ex pluribus regulis logicis, sed qui parum distat, hoc est qui proximus est fallitati, nihil distare videtur, ergo à primo ad vltimum, qui non distinctè omnino locutus est, falso. Id vitium Aristoteli est sophisma, at Spiritui Sancto, qui sophisticè loquitur odibilis est.

Licentiatus, nomen causæ non æquiuocum, sed genericum est.

2. Phisic. ti ait. Consulantur cōmentatores Arist. inter quos Toledo sic. Quid causa sit, non docuit Arist. contentus difinitionibus singularium generum, sic enim facit in ijs communibus, præsertim cum analogia ad sit, hæc ille, sed & Arist. axioma, multa latent in genere, explicatum sic inuenio, id est æquiuocationes latent, vnde 2. qui loquitur per genus, æquiuocus est, & vt talis omittendus.

Licentiatus & in primis præpositio Ex.

Quorsum hæc fartago præpositionum? videlicet quo chartam (vt de me dicit) impleat, ex quibus solam iurisconsulti explicabo, cæteris plusquam impertinentibus transire iussis, *Propter autoritatem doctissimi viri hipppocratis*, Optime dixit Paulus. Propter Hippocratem, Hippocrates enim fuit finis illi. Vt reciperet perfectum partum nasci septimo mense. itaq; iuris consultus meas partes agit.

Quod autem propter causam finalem denotet, dicit Licentiatus scribens propter sapientiam hominines. Nam sapientia illi est finis.

Licentiatus, Quid iuris peticrat deijs qui præpositiones ante hac permiscuero.

Verg. Eglo. 8. Dicite Pierides, non omnia possumus omnes.

Sed quid iuris, deijs quæ apud Cæsareum, & Pontificiū passim scripta nouitij sciunt de phrænitiçis, & insanis? Vbi docetur, quod futer sit morbus de quo Plinius, quibus omnibus in manticam posteriorem reiectis iurisconsultus iam senex explicatutus, confugit ad fabulas, historiasque inanes? tenuntiatis legibus, affectata medicina in alieno doctus, proprijq; oblitus deprehenditur, consulit vt incumbam medicinæ, alijs sapit, sibi vni non sapit? Vult his insinuare Plinium nōmedicū

Licent. O fas, o fides, vos Philosophi, vos Theologi opem ferte, &c.

Sæpius dixi Plinium Ethnicum fuisse, & sensisse animam mortalem

lem esse,& sic non est cur Licent Philosophorum & Theologorum auxilium parum cautè aduersus Plinium imploret.

Licentiatus, Tum quia apud Plinium vsitatissima phrasis est sapientiam pro habitu.

Non aduertit me dixisse,hic? cur abutitur lectoris tēpore,Plinius hic loquitur vt medicus, si dixissem in toto Plinio, haberet locum,qui totum dicit, nihil excludit. His tamen (& si, sero) se versatum in Plinio ostendere vult.

Licentiat. Aduertunt namq́ neq́ superstitionem hanc à proximioribus super esse.

Erasmus sudantes inPlinio sic exhortatur,(atque si sit mea ex positio superstitio vel illius oppositum) sic docet. Verum vt quò cœpi, pergam, quò detestabilior est deprauatorum temeritas,hoc eruditos omnes pro sua quemq; virili maiore religione admouere manū oportet operi restituēdo, &addit pro me,superstitio quidē est,hic nihil audere,quū tā multis hic au sus fœlicissime cesserit,in Licen.vero & in numeros alios scripsit.Temeritas est ex qualibet leui coniectura ex puncta vetere scriptura nouam inducere,& postea, non leue præmium ostenditur,vel vnus locus restitutus pro merebitur honestam apud studiosos nominis memoriā.Hæc Erasmus sed apud studiosos. In ep.nunc.

L. Falsū est enim,ac perquā falsū animā naturaliter deprauari posse.

Ego inferā,ergo præternaturaliter,vt accidit àmorbo cerebri inflāmatione V.G.cerebri tēperamētū disijciēte, quo medio cerebro suas operationes anima recte exercebat,cuius opposi tū ex intēperameto accidit, delyriū videlicet,iterū hic Phrenitidē,& Maniā nō esse morbos agnoscit. Et tamē plus nimio sciūt omnes,quid sit morbus,illo excepto.

Lic. Nulla non violata, quæ?

Petit à me Licentiatus,vt denuo referam, quæ mutauerit, sapienti verbum sat est,ille vult plura , apud Plinium locus his circunscribitur iam vulgatissimisverbis· *Atque etiam morbus est aliquis, per sapientiam mori.* Modo tamen attendat de ac que, 2.supra iam dictum est *Morbū* non vult corporeū siquidē nō pertinere ad medicū manifeste,& pro rostris tuetur.3. pro *est verbū,contrahatur*,subrogat latinissimusvir,qua venia 4 pro aliquo morbo,nescio,quot, aut quos ariolatur, qui in illo ma

le vertêtur, *Per*, mutat in Propter, quæ est hæc noua Metham. *Sapientiam*, iam Philosophiam, (ac si Philosophia esset morbus; & mori per illam contingeret) iam vero mlancholiã vult, *Mori vero*, quo nihil est magis notum, aduersum sensum intellectumque accipit, pro se occidere, vel ab alijs occidi, & non sunt plures his in loco dictiones, ergo a sufficienti partiũ eius enumeratione ostendi nullam non violatam dictionem, Sic soleo similes, & nihil calumniose impono.

Licent. Dixi cuius tractatio, non cuius curatio.

Distinctio futilis, ad suum vsum excogitata, Historicum vocãt, & Historiographũ Pliniũ miseri (proh pudor) appellant, quod opus in scripserit de naturali Historia, quantum significet naturalis Historia iam dixi, cui si non credunt, quid Tiraquelus reliquerit scriptum, legant (quod & confirmat meam sententiam, qua teneo esse medicum, de quo infra), ait igitur, Plinius totius naturæ interpres, qui qualis, quantusque medicus fuerit, satis apparet ex sua ipsius naturali Historia.

De Nobilit. c.31.n.68.

Ecce quomodo ex naturali Historia Plinij colligit admodũ ingeniosus vir medicum maximum Plinium fuisse, recedant, ergo non medici.

Licent. Nunquam enim morbum illum incognitum, nunquamque nominatum pronuntiaui, directoq; melancholiam esse, sed ex nimio sapientiæ studio cerebrum nimis exsiccari.

De querelis satis multa, cæterum *de mori per sapientiam*, verbum nullum hic recantat manifeste, cum enim melancholiæ thesaurus ab illo inuentus, in lucem editus fuerit, ob idque in Carbones versus cogitur modo se in morbum innominatum recipere, tanquam in huius maximæ tempestatis anchoram, quam bene, & an maiori cum discrimine, statim videbit. Sed verissime uoluit, morbum illum esse melancholiam, sic enim prius ait, Licent. *Quod autem Per, vel Propter sapientiam & morbus aliquis contrahatur, & mors tandem irrepat*, Probatur, *euidenter, omnes enim qui litterarum studijs sedulo operam nauant melancholici fiunt, bilique atra vexantur.* Hæc sunt hominis verba volentis ne Intelligamus Latinam linguam, & rursum ex Ficini sententia ait. *Is igitur postquam recensuit causas, quibus litterati melancholici fint, vel fiant.* Denique legatur tota auctoritas, in qua causæ melancholiam generantes, inueniuntur,

In Paraph.

quam

quam & si adduxerit, vel non intelligit, vel negat, seruentur isthæc in posterum.

Licentiatus. Multoties, multique fariam, tum in ea quam Apologiam vocat. *Axiom phi losopho.*

Vbi sensus fidem præstat, infirmitas est intellectus, rationem quærere. Aristot. teste, quod etiam sentiens Gal. ait, qui igitur euidentibus fidem abrogat, temerarius est. &c. Quid aliud, paucis demptis) Plinius continet, quam medicinam, & ad medicos pertinentia? profectò fere nihil, primo ostendam medicum fuisse ex ore Licentiati suâ vocem ignorantis, dixit enim sic. *3. de motu muscul.*

Hoc Plinium proculdubio sensisse mihi intrepide persuadeo, dum animaduerto sententiam hāc pronuntiatam à viro Philosopho omnium scientiarum, artiumque peritissimo. Hæc ille, ego vero, igitur etiam peritissimus medicinæ fuerat, siue scientia sit, est ergo Plinius sententia Licentiati medicus. 2. Auctoritate secunda superius adducti Tiraquelli in Cathalogo medicorum, sic Plinium enumerantis, Plinius simpliciter citatus à Galeno, tum in medicamentis secundum genera lib. 5. quam secundum loca lib. 4. cap. 6. & lib. 7. c. 6. siue sit ille, siue alius. Hactenus, Tiraquel. *In paraph.* *In medicor. alphabeto. litt. P. fol. 387.*

3. Ipsius Plinij testimonio per totum, præcipue sic, *Plura de ipsa medendi arte cogunt nos dicere, quamquam non ignarus sim,* &c. Et inferius, *Iis ipsis quæ nunc nos tractamus,* Et paucis interiectis. *Quem nos per genera vsus sui differimus.* Hæc Plinios ego dicta non nego, imo Medicissimom (sicut assero.) *lib. 29. c. 1.*

Licent. Sciendum igitur apud antiquos maxime Romanos in num ero seruorum medicos fuisse.

Huic opusculo pannis, parergis, obsito, & ex alienis edito hoe deerat miseriæ, vt Licentiatus in medicos inueberetur, & in quos medicos? in Romanos, illi tamen certom facio, ea dixisse Galenum in medicos Romanos (quæ si persequi velim) volumen maximum complere possem, quid ex ijs bone vir, aut quorsum? De ijs tamen aliquando nonnulla, sed ad argumentum, Romanornm tempore medici fuerunt in nomero ser uorum, Plinius eqoestris ordinis fuit, ergo non professus fuit, quia Suetonius argumentū est nullum, est enim discrimen inter medicum absolute, & simpliciter, & inter medicum pro-

fessorem, quemadmodum inter iurisperitum, & aduocatum, nec quisquis est iurisperitus, statim est aduocatus (& de officio aduocati, an liberale sit vertit in dubium Tiraquelus, & resoluit esse, sicut & ars medica est liberalissima) sic similiter, in numeri medici Reges, Pontifices, &c. Non tamen professores, est tamen exemplum intra nos, Romæ inquam, Cornelius Celsus, qui nobilis, & insignissimus medicus, & auctor non tamen professor fuit, si sed Licentiatus amore discendi, non calumniandi meas exercitationes vidisset, negatum Plinium professorem fuisse, sic legisset, *Nonò, quod cum eleganter id tetigit Plinius, cumque medicus professor non fuerit, &c.*

Exer. 2. fol. 12. p. 2.

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

Licentiatus. Ipsemet Plinius de medicis, & medicina agens, tot congerit probra vt verisimile non sit ipsum medicum fuisse.

Hac assertione suam dexteram ignorare & sensum negare, ostendit Licentiatus, sequeretur enim imprimis, Hippocratem medicinæ parentem, medicum nō fuisse, quia malos medicos maximis est prosecutus iniurijs, vt patet passim legentibus, eadem ratione Plinius maledixit, & si taceant docti, & periti alicuius facultatis, & nolentes quasi maledicunt idiotis, quia vt Aristotele teste, rectum est index sui, & obliqui, ita & doctus in docti, hæc dixerim, quia tantum ab est, vt congrue loquatur Licentiatus, vt experientiæ ipsi aduersetur, cum videamus viros profundissimus, & consummatos partim indignis modis irridere ignaros, partim istorumvicem dolere. Attamen Deo volente, de quibus medicis male locutus fuerit Plinius, & quod ex Hippocrate plurima ex obiectis in illos suæ ætatis malos medicos, mutuatus sit, quodque nec Tiraquelus assecutus hoc sit arcanū, immo balantium more multos secutus sit, post hæc ostendam cum c. 1. 29. lib. eiusdē Plinij exponam. 3. decipitur Licen. asserens Plinium maledixisse medicinæ, toties vt referre sit superfluum, laudat, non vero vituperat. 1 loquens de medicina, *Cum sit fructuosior nulla: 2. Ceu vero millia gentium non sine medicis degant, non tamen sine medicina. 3. quid ergo damnatam ab eo rem vtilissimam credimus? minime Hercule, subijcit enim qua medicina, &c. 4. non fuit artis ista, sed hominum. 5 & hæc personis imputentur.* Hæc Plinius lice-

Ex Hippoc. præcep. & alibi.

Ein sdē Plin.

licebit ne dicere Licentiatum non intelligere Pliniom? Si in tot defectibus pafsim dsprehenditur aut falfa dicere?

Licent. Credat igitur Doctor illum medicum fuiſſe.

Iam dio ego fcio Plinium elegantifsimum medieum, fcio, & afferui, præftaret Lieentiato eredidiffe ingenuè, ne proteruiæ modo conuinceretur.

Licent. Crederem ego ſi hac noſtra tempeſtate vitam ageret, diuerſa à medicis,

Plinius vt conftans, veraxque loqueretur, neque enim malos medicos extolleret, bonos vero carperet, videat, quid dicat D. Hieronymus: Nemo reprehendat quod in epiftolis aliquos laudamus, aut carpimus, cum in optimis p.ædicandis bonorũ ingenia ad virtutẽ exercitentur, & in malis reprehẽdẽdis cor rectio cæterorum fit, idem eft mundus nunc, *Lib. Epiſt.*

Licent. Apud Romanos, mos ille fuit, noſtre tamen equeſtris ordinis.

Vt iterum mordicet, primo blanditur, quid arti medieæ cum Roma' medicina Græciæ & Græcis inuenta, culta, & perfecta eft, homines adijs oriundi illam exercuere, cautom erat legibus, ne ferui poffent hanc artem profiteri, quidquid autẽ Licentia hic aduletur, eios laudibus, & ludibrijs pro nihilo habitis, quamuis candidi nobilefque molti fint medici, minores multo fuam Græcis illis e familia Heraelidsrum oriundis. Nec hac in re, á mihi dilectifsimis focijs ma multo magis gnaris omnem in hoe veritatem fstruere, veniam petere eft æquum. *In vita Hip po. & Plin.* *Tiraquelo teſtiſe cita.*

Cæterum quamuis fint verba Tiraqueli de antiquitate Romanorum, non prætermittendam occafionem exiftimo, nõ nulla obiter obuia fane attingendi, ex quibos toties, & tanto pere iactatam eruditionem à noftro Lieentiato lector inuefti gare, fi non concipere queat.

Sciendum eft imo nil magis eognitũ Romsnos Græcis collatos eã habere proportionẽ vel aotiqoitatem (fi ita liceat dice re) quam nepotes auis, parũ dico, dicãt vicini, cõterminique Sabini, qui ipfos advenas cõtẽnebant, de quibus poftea, Licẽ. poetarum cultor oblitus eft illius, qui profogum AEneam & à Græeis dirutam, & vaftatam Troiam, fic ceeinit.

Ille ego qui quondam gracili modulatus auena *1. Æneid.*

Carmen

Carmen,& egressus syluis, vicina coegi
Vt quamuis auido parerent arua colono.
Gratum opus agricolis, at nunc horrentia Martis
Arma,virumque cano Troiæ,qui primus ab oris
Italiam fato profugus,Lauinaque venit
Littora, multum ille terris iactatus & alto.

En Troiam á Græcis deuastatam, & postea iter AEneæ in Italiam de quo idem Diuinus Poeta.

Ibidem.

Per varios casus per tot discrimina rerum
Tendimus in Latium, sedes vbi fata quietis.
Ostendunt,

Et idem.

At pater AEneas Romanæ styrpis Origo.

D. Isido. in Chrono. *In oratio.li. Episto.vlti.* Nec enim fabula est, sed re vera ita accidisse testantur Hystoriographi omnes, sicque legimus in nostris voluminibus, dicẽ te Thessalo Hippocratis genito, Non enim fabula sunt res ad Troiam gestæ, sed facta in quibus Cos cum insulis suis non minima,sed maxima ad ferendũ auxiliũ existit,sic vero AEsculapij filij non arte solum, sed etiam armis Græcis auxilium tulerunt Machaon quidem animam in Troade de posuit, &c. Hæc sit antiquitas Romanorum cum Græcis artis Appo llineæ conditoribus,professoribusque,quod verò Sabini illos parui fecerint, dicat idem, qui Romanorum omnia in cœlum vsque euexit,quando videlicet arma quæ in vxoris gratiam Vulcanus maximis præsagijs AEneæ faberrime cœlata construxit. (supposito, tamen illo interstitio Albæ longæ.)

8. AEneid.

Nec procul hinc Romam, & raptas sine more Sabinas
Consessu caueæ magnis Circensibus actis
Addiderat, subitoque nouum in surgere bellum
Romulidis, Tatioque seni, Curibusque seueris.
Post iidem inter se posito certamine reges
Armati Iouis ante aras paterasque tenentes
Stabant, & cæsa iungebant fœdera porca,

Hæc qualitas olim Romæ incipientis. De lucri vero studio, & tenuita-

& tenuitate Populi Romani incipientis, sic pulchrè Naso his carminibus.

Vix ego Saturno quemquam regnante videbam,
  Cuius non animo dulcia lucra forent.
Tempore creuit amor, qui nunc est summus habendi,
  Vix vltra quo iam progrediatur habet.
Pluris opes nunc sunt, quam prisci temporis annis,
  Dum populus pauper, dum noua Roma fuit.
Dum casa Martigenam capiebat parua Quirinum,
  Et dabat exiguum fluminis vlua torum.
Iuppiter angusta vix totus stabat in æde,
  Inque Iouis dextra fictile fulmen erat.
Frondibus ornabant, quæ nunc Capitolia gemmis,
  Pascebatque suas ipse Senator oues,
Nec pudor in stipula placidam cœpisse quietem,
  Nec fœnum capiti suppofuisse fuit.
Iura dabat populis posito modo prætor aratro,
  Et leuis argenti lamina, crimen erat.
At postquam fortuna loci caput extulit huius,
  Et tetigit summo vertice Roma deos:
Creuerũt opes, & opum furiosa cupido:
  Et eum possideant plurima: plura petunt.
Quærere vt absumant, absumpta requirere certant,
  At ipsæ vitijs sunt alimenta vices.
Sic, quibus intumuit suffusa venter ab vnda,
  Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.

Quæ nullo modo potuit comparari pagus quippe erat cum vniuersi orbis florentissima Græcia, de qua ipsemet Plinius sic testatur. *Hæ fuere sententiæ Alexandro magno regente, cum clarissima fuit Græcia, atque in toto terrarum orbe potentissima.* Sed non possum me continere (vt fastus Romanorum repri- Lib. 18. cap. 7. mam & obiectioni satisfaciam) Quin prælibem, quod nisi Græcia præfuisset, nec audiretur, nec legeretur quid elegans, pulchrum ve Romæ, quam litteræ permanentes é Græcia æternâ diuitemque reddiderunt. Idque breui, nec ex alijs quam ex Romæ alumnis, testibusque.

Imprimis consulamus veritatum (etiam in semetipsum) maxime amatorem Horatium de nominibus loquentem.

In Arte. Poetica.

Et noua fictaq; nuper habebunt verba fidem, si
Græco fonte cadant pareé detorta.

De re vero, & de materia (vt dicitur) scribendo apta, idoneaq; inuenienda.

Scribendi recte sapere est, & principium, & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ.

Quæ confirmans, Romanorum puerorum studia, & inclinationes, educationemq;, & Græcorum in examen vocans, in hæc maxime perpendenda verba prorumpit Idem.

In Arte. Poetica.

Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
Musa loqui, præter laudem nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus assem
Discunt in partes centum diducere, dicat
Filius Albini, si de quincun ce remota est.
Vnciá: quid superat, poterat, dixisse triens, eu.
Rem poteris seruare tuam.

Lambinus.

Confert hos (inquit Commentator) cum Græcis, aitq; hos nulli rei studere. præter quam laudi; illos autem omne studium suum statim apuerili ætate in quæstu, & re augenda collocare, quod eum ita sit non mirum, si poetæ præstantes nō euadant, immo mittuntur in ludum numerandi, & ratiocinandi, vbi discunt, artes ad quæstum comparatas; quin & Horatius idem in Romanum morem, suiq; parentis in illo educando solertiam sic cecinit doctissimè.

Lib. 1. Satyra. 6.

Vt me collaudem, si viuo, & charus amicis.
Causa fuit pater his, qui macro pauper agello.
Nolluit iu Flaui ludum me mittere, magni.
Quò pueri magnis e Centurionibus orti.
Læuo suspensi loculos, tabulamq; lacerto.

Ibant,

Ibant, Othonis referentes idibus æra.
O ciues, ciues quærenda pecunia primum eſt.
Virtus poſt nummos. *Idem 1. Epiſt. Ad Mecen.*

Poſt quam vero cultus acceſsit, cortexq; reiectus, conſuetudine librorum aſsidua, illuxere Cicerones, quorum prior ad filium Athenis degentem, de ſequeodis auctoribus ſic ſcripſit. *1. offi. 1.*
Vt ipſe ad meam vtilitatem ſemper cum Græcis latina coniunxi, neq; id in philoſophia ſolum, ſed etiam in dicendi exercitatione feci; iddem tibi cenſeo faciendum, vt par ſis in vtriuſq; orationis facultate.
Secundus Cicero, Romanuſq; præceptor de græcis non aliter, Atq; in hac tamen opinione perſeuerantes græcos magis tulerim, latina facundia ut inuentione, diſpoſitione, conſilio cæteriſq; huius generis artibus ſimilis græcæ, ac prorſus diſcipula eius videtur, ita circa rationem eloquendi vix habere imitationis locum, quæ vero ſenſerit de Cicerone hic eloquentiſſimus vir, pariterq; de græcis, quos M. T. fuerit imitatus, hæc ſunt. Nam mihi videtur M. T. Cum ſe totum ad imitationem Græcorum contuliſſet, effinxiſſe vim demoſthenis, copiam Platonis, Iocunditatem Iſocratis. *Quintil. lib. 12. inſtitut. c. 10.*
Iulius Cæſar ſcaliger conſerens latinos cum Græcis, illorum furta in noſtram vtilitatem ſic notat imprimis de Horatio, per hæc verba Ipſe enim qui ſeruum pecos imitatores appellauit, in ijs pedem locis poſuit, e quibus veſtigia ſuſtulerat Lucilius, additq; epiſtolas quoq; græcorũ more Phocyllidæ, atq; Theognidis ſcripſit, & mox ſi Græcorum lyrica extarent, futurum, vt quamplurima illius furta de prehenderentur, nam ex Pindaro, &c. *Ididem. Lib, 5. c. 1.*
De Vergilio, & Homero. Si enim Homerus non præfuiſſet hunc Roma non habuiſſet, Homeri ingenium, ars eiuſmodi, ut eã potius inueniſſe, quoám excoluiſſe videatur, & ſtatim, Vergilius vero artem abeo, &c. vbi ſimiliter a Pindaro, & ab innumeris Græcis de ſumpſiſſe Vergilium demonſtrat.
Ouidij ſic reminiſcitur. Huius ingenium multis alijs maius viſum, quam vt quidquam de Græcis mutuaretur, cum tamen ille tranſmutationum libros e Græcorum fabulis cõtexuerit.
Afer Terentius, Romæ Vicinus e Menandro de ſumpſit, atq;

nullum esse dictum, quin prius fuerit dictũ testatus addidit.

Quare æquum est vos cognoscere, atque ignoscere
Quæ veteres factitarunt, si faciant noui.

Idsi.1.Ethi. c.6. Quid plura Carmétis Nipha prima Latinas litteras Italis tradidit, ex quibus omnibus constat nullo modo Romanos æquiparandos cum Græcis, nec antiquos, sed nouitios illorumre spectu appellandos, iterum ad Licent.

Licent. Infert Doctor, vt sæpe solet.

Vt conclusus Licent. respondet, optime dixit auctor ille, falli tur enim facile quisque, qui rem deliberandam non præmeditatus, suscipit, sed ad rem, *Si mori propter sapientiam Licentiato, est acquirere melancholiam, ac ex illa mori.* Tunc insto ego, ergo ex melancholia quacumque causa genita, probo sequellam, quia quæcumque causa homines ad illum terminum, eundemq; ducantur, cumque nullum possit assignari discrimen, argumentum concludit. Quid ad alia respondet? Nihil.

Oratio, suas ser. art. c. 6.

Licet. Sed & altera illatio de senibus.

Serò venit, & cito se expediuit á dubio, proprius dixisset, Græcum est, nec potest legi.

Licent. Non exposuit per sapientiam, sed per delyrium,

Moriuntur per sapientiam ex Mania, & delyrio, sapientia est subiectum, reliqua accidentia, & subiectata.

Licent. Item, aliud est mori sapientiam, aliud ægrotari.

Interim faciamus bonam faciam, non enim est ægrotari, cum sit neutrũ ægroto, as &. qui carpit mores, labe carere debet. Tolerari potest Licent. dum mea scripta vt pote medica non intelligit, ridẽdus verò, dũ (quæ nõ didiscit,) impugnare intendit.

Licen. Mors vero est priuatio, aqua ad habitum nõ datur regressus.

Non mors, sed apud Plinium, *Meque est, per sapientiam mori,* Id est, quantum ad intellectus exercitium, in phrenitico per aliquot terminatorum dierum spatiũ in ijs qui per interualla (videlicet) vt nomen sonat, in Maniacis veru frequenter per totius vitæ curriculum, nec ibi est priuatio, (secundo, enim errat) sed deprauatio á medicis appellata, quæ cum actio sit, & proinde in motu, ægrotans, in illam medi-

Gal.1. de sa cult. nat. c. 2

js auxilijs medicis, datur regressus. Actio est motus æstiuus.

Licent. Exempla quæ attuli, in gratiam alterius explicationis fuere.

Falsum se dicere scit, & lector videt pallinodiam, ante doctrinam, qua se tueri vult, paginamque *Archimedes à milite occiditur*, Et Plinius antea sibi mortem parauit, á calore, cinereque suffocatus, nullum igitur inter mori, occidi, & se occidere discrimen inuenit. Ego vero omnia.

Licent. Dubitatio an alius ante eum auctores à quibus desumpsit, falsa allegauerit.

Decipitur sicuti in reliquis omnibus, in quibus nec verbum qui dem homine studioso dignum inuenio, ad rem tamen, laudaui Plinij compendiosum elenchum, credens illum talis inuenti fuisse auctorem, & re bene inspecta potui dicere, quod ex Plinio dicere potui sentiente, Soranum Græcum auctorem ante illum fecisse, primus igitur inter latinos Plinius, tandem, & si alij allegent, allegauerintque proinde allegantes non laudandi sicut subticentes vituperandi si non huic probationi sufficit *Plinius ingenuum esse, &c.* Ommittamus alios obuios adducamus, Diuus Basilius. Neque vero ad discendum verecundum esse oportet, ned ad docendum malignom, quod ab alio tute didisceris, nequaquā clā habēdi, euiusmodi facere impro bæ mulieres solēt, quæ ex alijs quæsitos liberos viris suis tollē dos subijciūt, patrē emētiētes, auctorē vero ipsum prodere grata cōmemoratione decet, verūq; ipsius scientiæ parente. m *Ad præfatio nis calcem.* *In præfat. In epist. ad Sanctū Gre. Theolog.*

Licen Nomen professoris absolute sumptum, sæpius inculcatum.

Prædicat se stilo Laconico delectari, vel nescit quis sit Laconicus stilus, vel oblitus est, nec enim hic est verbum, quod non sępius repetierit, velut nomen protessoris, &, qui si perpendisset illum candidatum in iure pontificio, & iurisconsultum, & peritum non raro appellasse me, atque intellexisset (vt dicit solet) iuxta subiectam materiam, has nænias non obiecisset, sed quid dicat, non habet, nunquam æque quisquam ridiculus est, ac cum esurit.

Lic. Quos ego morbos aggrego.

Vbique totum se fugæ dat, frustra tamen modo ait, modo negat, supposita sua paraphrasi, vbi licet legere cuicumq; ipsum

interrogo, omnes illiquos in exemplum adducit, à se vel ab alijs occisos, mortui sunt morbo vel non? si primum, plures vno morbos adduxit, cum tamem Plinium scribentem de aliquo interpretamur si; secundum? Plinium torquet tantum, *de morbis, atq; de mori per sapientiæ morbum*, verba facientem.

t. Epist. de institut. ad luci l. 2. *Licent. Ego quam didici logicam, obliuioni mandaui.*

Ignoscat peregrinus, quando effectus suæ peregrinationis in cœpit, si Seneca prosequatur sic, titulo de mutatione locorum vitanda. Ex his quæ mihi scribis, ex his quæ audio, bonam spem de te concipio, non discurris, nec locorum mutationibus inquietaris, ægri animi est iactatio ista, primum argumentum compositæ mentis esse existimo, posse consistere, & secum morari, & mox, nusquam est, qui vbiq; est, in peregrinatione vitam agentibus hoc euenit, vt multa habeant hospitia, tandemq, non conualesceet planta, quæ sæpius transfertur.

Quod si Licentiatus peregrinus replicet, dicatq; Platonem. D. Hieronimum, aliosq; orbem peragrasse, respondeo, illos viros prouectos, maturosq; peregrinasse, quidem, eum vt coctam doctrinam distribuerent, impertirenturq; tum vero (vt accidit in oppipara mensa saturis) orbem lustrarunt, vt, quæ in alijs regionibus scitu digna essent, prælibarent, degustarent ve, atqui, quo tempore a magistro in via constituti, vt litteris indulgeant, peregre abeunt, ij sunt quos præter Senecam, ratio etiam condemnat.

Licentiat. Superbe dictum, incongrueq;

Immo Omnium studiosorum vsq; ad nostra tempora arrogãtiori, in congrueq; intelligenti respulsum, quis enim gentium vn quam usus est asserere Plinium non esse obscurissimũ? tamtum absuit vt clarissimum assereret, atq; typis mandaret.

Licent. Illum reditum aquo regitur mihi: à quo? ame potius, solæcismo non caret.

Mihi redditum dixi, mihiq; elaboratum, non enim (vt est in prouerbio) omnibus vigilo, mihi inquam redditum, ame tamen, quod si ipse asseeutus esset, supleret, facit tamen ne intelligendo, vt nihil intelligat.

Licent. Fac vt experiamur elegantiorem te esse in medendo, quam in dicendo.

Quam

Quam extra propositum, gelidaq; fit obiectio, Lector videbit, illi tamen ego, fac vt experiamur te non tam obtusum in Caluisij lepore obij ciendo, quam in Martialis lepore dignoscendo (me docente) hebetem, Caluisius medico Oratori, quorsum explanatori? & ingratitudinem exprobanti? est igitur vltra rem, cui iterum dicendum, decætero curet, ne se Lectori in interpretando Oratorem, & orando, seu plorando interpretem esse Plinij persuadere studeat. Sed nulli tacuisse nocuit, nocet esse locutum.

Licent. Quam medellam hucusq; nulli notam morbi alicuius populariter grassantis.

His sannis parum sanis totius orbis celeberrimos viros vellicat, (quorum vestigijs insisto) & Alciatum, qui animi gratia operam impendent (vt nunquam non studeant) ijs, alijsq; rebus ad eruditos tantum spectantibus. Ad rem tamen, grassabatur morbus animi, ignorantia videlicet, qua multorum animi laborabant, quibus medicatus sum, quod quamuis verum sit, eo proteruia Licentiati peruenit, vt diligentem medici artem contemnat.

Licent. Offudit tenebras pœna potius.

Nec hoc silentij nube inuolutam faoe si reddat conceptus, loquendiq; formulas, quas parum mutatas trastullit ex elegantissimo D. Laurentio Ramirez de Prado, Cornicula vt dictum est, explumis remanebit, atq; excarnis.

Licentiatus, tertia iam expositio Doctissimi atq; elegãtissimi D. Laurentij, Ramirez de Prado, contra illam scribat.

Ne quid intentatum sceleris, dolive fuisset.

Ausus est hæc scribere: Immo illa elegans iuris peritissimi viri expositio Licentiati ignaui tam detegit, somnumq; profundum describit, qua post quam mecum in omnibus fere conueniat D. Laurentius quæ longum esset recensere, scripsit pro me, *Homo moritur, per sapientiam*, quorum verborum sensus planus est, *est aliquis morbus*, qui vere *morbus* dici potest, *quando in homine moritur sapientia Idest deficit vsq; ad extremum spiritum: ita vt quo ad rationis vsum nihil intersit inter mapiacum pientiam, & cadauer quoddam. Quemadmodum enim dicimus hominem, qui* *Decic in D. Laurentij de Prado Cirta Ramirez*

expirat,

expirat. mortuum omnino esse omnes facultates animales, & naturales, & per omnes sensus: sic maniacos dicimus mortuos esse, per sapientiam, nam siue actio illa abolita sit, siudiminuta, siue deprauata, dum læsio perpetua sit ad finem vsque, eleganter mors dici potest. Hactenus ille, cur igitur sint, qui dicere non erubescant eruditissimi viri expositionem non confirmasse meam? & quod aduersus illam scribam? ad pensum iterum, confundit pœnitus D. Laurentius de Prado nostrum Licentiatum, primo quidem sic pergens. *Hanc autem sapientiæ mortem vere appellat Plinius morbum, est enim verus morbus, & corporeus, licet vsq; ad animum perueniat, eumq; vitiet, vt inquit Iurisconsultus de phrenitico in.l.1.parag.apud Vivianũ IX.&l. ob quæ.IV.parag.1 ff. de Ædidilit. edict. non quod corporeum quid possit natura animum attingere, sed quod animi impediat actiones. Eadem ratione morbum appellat Iurisconsultus furorem, in.l. Diuus.XIV. de officio Præs. & Vlpian. in.l.si cum dotem.XXII.Parag. si maritus.ff. soluto matri. Neque est,* Quod in re adeò manifesta *Immoremur, quum hæc me dicorum filijs vulgatissima sint, &c.* Aduersus Licentiatum, qui mihi ansam obiecit, vt hæc denuo illi redderem. 2. Conuincit elegantissimus Dominus Laurentius Ramirez de Prado nostrum iurisprofessorem, dum per transenam illas attingens, sæpius res medicas suis fabris relinquat, innititur vero eius expositiu legibus at noster Licentiatus e Diametro illi opponitur, (ac ex consequenti, veritati) dum editis duobus opusculis, in illorum nullo iurisponticij meminit, meminit tamen dicens se candidatum esse in iurepontificio, de re vero, ac si non esset candidatus, ne quid multo minus dicam, & quod peius se me dicum ostendit, philosophum, logicum, hominem denique vniuersalem, an non simillima est expositio illius expositioni Domini Laurentij? Quis neget ÆEneam, &c.

Aduersus illam scribam? quam (testor omnem veritatem) me deliberasse Hispalensi prælo dare, quod præstitissem, nisi breuissimè illam expositionem per totam Hispaniam lectam, acceptissimamque fuisse, sciuissem, consitmauit meam antequã vidisset prælo, lectam vero manu, vt poeta cecinit.

Agnosco charam manum, gemmamq; fidelem.

Nam in Epistola doctissimo viro Hispalensi medico scripta, hæc

hæc leguntur Hiſpano ſermone. *El papel del doctor Luna, ereolo, es boniſſimo y muy agudo*, &c. Itaq; & ſcriptis, & ſubſcriptionẽ meum laborem approbat, quorſum aduerſus eum ſcribã? ſed & ſi ſcripſiſſem, adeò ingenioſus natura, arte vero dexter,& litterarijs palæſtris aſſuetus, vt non modo non lachrimaretur (vt Licentiatus) ſed gauderet, quod ex eadem epiſtola colligo facile, ait enim. *Porque los que ſacan ſus penſamientos a luz, no tienen ſino abroquelarſe.* (Hæc veritatis patronus, adoleſcẽs, per quam venerandus, prodigium Hiſpanicum, eruditor Anteſignanus, nobilibus, diuitibuſque exemplum.

Licent. Viuat ſibi, diſputet, legat, ſinat nos viuere.

Non ſolum nobis natos viri ſapientes teſtantur lumine naturæ ſolum illuſtrati, at ex noſtra fide inter opera miſericordiæ ignorantem docere profitemur. *Plato, Cicero que.*

Licent. Quo auctore auſus eſt homo Doctor hæc ſcribere.

Quo calamo,& mente auſus eſt Licent. hæc depingere? qui adeò ſuccẽſuit Diuo Hieron.(quia meum patronum fateor) vt ei fidem ſæpe numero hic ſubtraxerit, nonne fides adhibẽda. Diuo Hierony. Licẽtiate? ſi cui docto? immo cui tanta? aut quis poterit cum Diuo Hierony. in omni ſcientia, eruditione que cõferri? Ad penſum tamen, ex hac obiectione Licentiatũ mentis, ſeu iudicij deprauatione, & memoriæ abolitione laborare, cæcus poteſt iudicare, primum quidem, quoniam pro Themiſtocle, vno e ſeptem Græciæ ſapientibus, ducẽ Themiſtoclem intellexit, obiecitque mihi, ſeu meo D. Hieronymo an vnũ pro alio intelligere, non eſt deprauatẽ intelligere? ac pro inde mentis deprauatio? ſecundum magis primo innoteſcit, (ſi magis primo quid eſſe poteſt notum) ex meis vigilijs, in qua rum illa ego memini Ducis Themiſtoclis, & fuiſſe ſum falſus, hæc ſcribens. *Eadem æmulatio fuit, vt Themiſtocles conſpecti. Miltiadis trophæi abduceretur ab intemperantia, & euaderet in magnum ducem.* Quæ cum ita ſe habeãt, quid mirum ſicum Ludouico Viues dicam? quid malum eſt Caroſis hæc? His & ſimilibus exclamat Hiſtorijs ad brauium Licentia. Hiſtorio iactans, videat igitur Plinium Homonimiam ſic decidentem, duoſque (vt ita dicam) Themiſtocles diſtinguentem, *Mirumque eſt*(inquit) *illos patres Socrati cunctis ab eodem Deo ſapientiæ prælato Pithagoram prætuliſſe, aut tot alijs virtute Alcibiadem, aut quenquã*

Noſtra. 2. exercit. fol. 11.p.2,

F *vtraque.*

vtraque Themistocli. Hactenus Plinius, ego vero, en auctores Licentiate, quibus homo doctor potuit audere hæc scribere, hæc & hic est historiæ fides, & sic qui didiscit logicê pro fabulo sis, falsisque, ac infabulosus, falsosque vera traddit.

Non cuiusuis homini contingit adire Corinthum.

Licent. Amarius ne, aut in concinnius aliquid dixi ne ego ab studiosis.

In paraph. Prius sane deficiat dies si omnia reprehendam, antea dixerat Poetas sub in volucris fabularũ vtilia docuisse, modo vero vt satis extra chorũ de Cygni cãtu agat, *Nimis poeticũ, nugatoriũque dicit*, & quid ad Rhombũ? quia nunquã fuit animus alieno labore viuere, sed meo. Antequam ad Licent. argumentationũ deueniã operæ pretiũ erit, hic duo supposuisse, primũ, quod si vellẽ patronos, testimoniaq; dulcedinis cãtus Cygnei transcribere, librũ magnũ efficerem nec mirũ, si aliqui dubitent. Secũ-

Gesnerius. dũ ex sententia multorũ etiã præcipue ex auctoritate Volaterrani dicentis allegorice Cygno sapientẽ assimilari, his verbis, Cygnus itaq; allegorice animæ probi viri cõparari potest, qui lætus mortẽ obijt, hæc ille, at sapiẽtes esse bonos, nemo nescit Argumentum tamen Licentiati est hoc, Themistocles dux mortem sibi consciuit sesaxessimo quinto anno, & auctoritate nautarum apud Lucianum ebriorũ Cygni morti proximi sonorũ non concinnunt, ergo quid, quid ergo, quid igitur iam? ergo, viri sapientes non sunt lõgæui, hæc & simila sunt argumenta nu per elaborata in sua officina,

Vt autem videat, nihil non falsum extra rem, diffusumque attulisse, Diui Hieronymi affectu, amoreque, hæc iterum euoluam quo sic illius conclusio luce meridiana clarior reddatur, quod vt præstare possim, notiora proponam, videlicet duo esse (sicut & artium omnium) ita cuiusuis inuentionis instrumenta rationem videlicet, & experitiẽam, quarum vtraque sapientes homines longæuos esse, siue (vt Licentiati verbis vtar) nõ propter sapientiam moti, demonstrat.

Nam vt ratione incipiã, cum non sit quidquã in ijs, quæ advitæ custodiam attinẽt, quod æquẽ ac tẽperãtia cõducat, & ipsi (vt melius dicã) non sit postponendum (si vere plures gula, quam gladius

gladius iugelet) viri autem litterarum studiosi, ac periti (alias nec tales essent) temperantes sint, hinc necessario, atque ex ipsius rei natura longæuam vitam sapientes consecuturos, rationique congruere elicio.

Alterum validissimum etiam experientia pro mei Diui Hieronymi auctoritate dimicat, Hispali, aut Romæ inspiciuntur cives, attendatur sæcularium status, e quibus segregentur Medici, Iurisperiti, sapientes denique sæculares, considerentur bene religiosorum cœnobia, tunc ad sensum patebit, in hac populosissima ciuitate inter sæculares simpliciter siue nobiles, siue plebeios, vix vnum, aut alterum senem esse, decrepitum nullum, (quod non modo, sed ateneris annis Hispali perpedere soleo, cum fama perhibeat hoc cœlum senibus esse cõgruentissimũ) at inter sæculares studiosos, multos esse senes, inter religiosos vero plurimos grandæuos, an quia inter sapiẽtes sunt sapiẽtiores? & in vno quoq; angulo decrepitos nõ paucos reperire datur, quæ cum ita sint est euidens conclusio, Sapientes viros esse lõgæuos, & nimis materialiter explicatum Plin. à Licent. oppositum volente scilicet, *Homines propter sapientiam mori.*

Repercutiã, ante quam receptui canam vnũ tantũ, quod aliqui pusillanimes, ignauique obijciunt, cum ipsis desit reprehendendi, scribendique obiectum, ne nihil videantur dicere me contẽtionum auidum, contradicentemque appellant, quos præter quam quod iure optimo cõrradictores appellare licet, qoia veritati opponuntur, (pro qua ego laboro) & ob id contẽtiosos, sic iudicat bonus senex, vnusquisque enim ex his, quæ ipse non habet iudicat id quod in alio abundat, superfluum esse, sic sane etiam timidus fortitudinem, immodestiam putat, & auarus magnanimitatem. Hæc Hip. optime, &c. *Liber Epist. Epist. Dionis*

Optime autem vt eruditissimus est, soletque Galenus. Ac laudare quidem par est tum eos, qui explanarunt, quæ rectẽ sunt dicta. tum vero qui si quid omissum est. supplerunt, non enim fieri potest vt idem incipiat, ac perficiat, conrra culpare & eos qui ita sunt delicati, vt nihil discere eorum, quæ dicta sunt commode, sustineant, & qui adeò sunt ambitiosi vt studio nouorum dogmatum semper aliquid astute texant, & cauillentur.

Lector nostrorum sermonum Candidi Iudex.

Vidisti me nec apicem imposuisse Licentiato, nec verbum aliquod dissonũ ipsi dixisse, sint innumeræ Deo gratiæ, semper veritatem colui, huiusque tutandæ gratia, respondi.

Hoc mihi natura, hoc pia lingua dedit.

Interrogabis quid nouæ fœturæ cum morbo sapientiæ? & recte sanè nosti, æqualis esse virtutis seruare, quod labore aliquo sis Lucratus, sic sentiente Pòeta Nasone.

In Arte vel remedio am

Non minor est virtus, quám quærere, parta tueri,

Idque in opusculis (quæ filiorum animi nomen sibi arrogarũt) eminentem habet locum, quæ autem fera est, quæ se potius, quam filios suos occidi, non patiatur? Omnes libri suos Homeromasticas habent, quos si spernas, quamtumuis Aquila sis,

Fol.197.

Scarabæus lædet, de quo Alciatus, sic à minimis quoque timẽdum exhortatur.

Bella gerit Scarabæus, & hostem prouocat vltro,
Robore & inferior, consilio superat,
Nam plumis Aquilæ clam se neque cognitus abdit,
Hostilem vt nidum summa per astra petat.
Ouaque confodiens, prohibet spem crescere prolis:
Hocque modo illatum dedecus vltus abit.

Præter conseruationem, sunt etiam nonnulla Hippocratis testimonia, ita vocem, & rem sapientiæ significantia, (á quo Plinius in Hippocrate versatissimus desumpsit) vt illorum gratia noua posset excussio edi. Pro hac tamen veritate denuo stabilienda, non medicorum causa, sed professorum aliorum annotare prius oportet, Maximum illum Philosophum Democritũ Abderitam, eo ipso quod semper rideret, à conciuibus suis in sanum iudicatum, adeò antiquum est prouerbium, per risum

Lib.epistol. epist. Senat.

multum posse cognosci stultum, ac proinde misso Ameleslagora ciue Senatus, populusque Abderitarum Hippocrati scripsit, (vt late eodem loco videri licet) quibus litreris certiorem faciebant illorum virum, quem & presenti tempore & futuro glo

riam

riam vrbis ſperabant, in periculo verſari, ex illius amiſsione *eodem loco.*
peſſundatam vrbem iudicabant, pecunias pollicentur, addunt
que arte, & genere ipſi coniunctum Hippocrati, teſtanturque,
ad cuius epiſtolæ calcem remedia afferat, ſic expoſcunt. *Ad*
ſis Pæonias afferens morbi medellas, nunc terra radicibus, & herbis,
& auxiliaribus floribus, inſaniæque medicamtntis fœcunda eſt. Hæc
& alia verba Abderitarum Hippocrati, ex quibus conſtat illos
crediiſſe Democritum ſuum vere inſanijſſe, Abderitis reſpõ
dit, non decem Talentorum promiſſorum gratia Democritũ
inuiſurum, *Si enim propter pretium non ad illos proficiſceretur, Sed*
ad magnum Regem Purſarum, vbi totæ ciuitatis humanis opi- *Epiſto. Hiſtaniſ.*
bus refertæ illi obtigiſſent, & multis per epiſtolas, vltro, citroq;
habitis, Damageto cuidam (ac ſi cum Democrito loqueretur)
dicit ſic, viſum ſalutaturum ægrotum. *At ſi, dum ægrotant, ri-* *Eodem Epiſto. Damoge.*
des: dum moriuntur, gaudes, & ſi quid malivides, exhilararis, peſſi
mus es o Democrite, & procul ſane à ſapientia, Hactenus Hippo-
crates, quæ liceat, ob quoſdam, in ſermonem noſtrum verte-
re. Sic: *Pero ſi quando eſtan enfermos (conuiene ſaber tu madre, tu*
padre, de que trato antes) ries: *y ſi muriendoſe, te huelgas, y ſi viendo*
algun mal te alegras, maliſsimo eſtas o Democrito, y lexos ciertamen-
ta de juyzio, o de cordura. Ac ſi dixiſſet mẽte motus es. Quid cla-
rius? & addit paucula (quibus differentiam morbi, & ægritudi
nis ſapientiæ interſtinguit, ſeque ipſummet explicat) *Si vero*
putas hæc ipſa neque mala eſſe. Certe atra bile percitus es Democrite.
Hæc Hippocrates, ac ſi dixiſſet Mania, ſeu inſania laboras.
Ex quibus manifeſte colligo (quod ſuſpicatus typis mandaue-
ram Maniã, delyriũq; dici ſapientiæ affectus á Plinio) vtrũq;
enim intellexit Hippo. ſi enim Maniã ſolã. l. delyriũ innuiſſet,
ſatis ſuperq; illa erãt, *procul es á ſapientia.* Nunc vero cũ dixe-
rit *Certe atra bile percitus es.* Denotat (meo iudicio) aliquẽ pro-
cul poſſe eſſe à ſapiẽtia, quia à flaua percitus ſit bile (ſi antea
Democritũ atra percitũ notabat,) illũq; & phreniticũ, & dely
rãtẽ appellari, vnde ad Hip. mentẽ, ſapiẽtiã eſſe iudicium, &
Maniã, delyriũq; ſapiẽtiæ, ſiue iudicij intellectus ve affectus
elicio. 2. Probo eiuſdẽ auctoritate, Crateuæ radiciſecæ, ſeu
herbolario inſigni ſcribẽtis, vt herbas colligeret pro tãti viri
curatione, cõcluditq; ſic. *Stabiliores autẽ ſunt purgationes per* *Ep. ad Crat.*
veratrũ, quibus etiã Melãpus in Præti filiabus, & Anticyreus in Her

cule vsi esse narrantur. Minime verò vtemur nos vllo aliquo, ex his, *sed contigerit* (opto) *illi sapientia efficacissimorum ac medicatissimorum pharmacorum finis hæc. Hippo. nostro sermone, Desseo Democrito aya estado en su juyzio, el qual juyzio se tiene por fin, y blanco en las purgas de mas efficacia, y mas medicinales.* Nonne hic manifestissimé sapientia mentem sanam significat, vel erit, qui Philosophiam hic nomine sapientiæ denotari asserat? nā si hoc, his se inconuenientibus exponit, vult Philosophiam esse purgātium medicamentorum finem, quod est valde absurdum, & Philosophiam esse purgandum, quo quid potest esse magis ridiculum? Iam vero quod dicat, *Contigerit Democrito sapientia,* Ante istam contingentiam, non fuisse sapientem Democritum sed casu, quo quid est magis falsum? ac si cuiquam contigisse sapientiam, monumentis datum sit, quemadmodum de poesi poeta alter.

Persius.

Nec fonte labra prolui Caballino
Nec in bicipite somniasse Parnaso
Memini, vt sic repente poeta prodirem,

Immo contra potius maximo, assiduoq; labore, quod illis Carminibus Horatium cecinisse de scientijs, non dissentit à re ipsa.

Horat. in arte.

Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit, fecitque puer, sudauit, & alsit,
Abstinuit venere & vino.

Hæc & alia secuntur inconuenientia, quæ sicut alia Hippocratis testimonia, sciens prætereo, vnico ipsios non insani Democriti adducto loco, qui in Dialogo, cum eodem Hippocrate habito, suos ciues notans, sit ait, *Quin & valde timeo, neque medicinam tuam ipsis valdè placere, nam præ intemperantia omnia ipsis displicent, & insaniam sapientiam appellant.* Hæc Democritus. *Que en claro romance dize, que los Abderitas a la locura llamā cordura.* Quid vero hic ostentauerit Licentiatus, & si non dicam ex his lucet, prætet tot tamque immedicales & innumerabiles errores, quendam pro Colophune addidisse ostēdā, si mihi detur quædam prius in memoriā reuocare, iam antea notata.

Lib. Epistol Hip.

Licentiatus principio doeuerat morbum Plinij nō attinere ad medicum, & esse occultum, cito oblitus, conatusq; auctorum testimonijs multis probare esse melācholiā, circa hanc contradictionem ā me ictus, quid ageret, quo ve se verteret, ignorās ac se visco tenaciori alligās, quæ referā scripsit. *Sic nō satisfuit Doctori*

Doctori, quæ scripsi velut errores perstringere. sed quæ non dixi, cõmentari, nunquam enim morbum illum incognitum, nunquamq; nominatũ pronuntiaui, directoq; melancholiã esse. Hæc ille, quibus errore priori peiorẽ deplorãdus edidit, dicens. *Se locutũ, seu scripsisse de duplici morbo, alio nominato videlicet melancholia, altero innominato, incognitoque.* O egregium Plinij expositorẽ bone Deus quæ lego, qualis est ista capitis vertigo? morbus ionominatus? credo nec nominaudum, quia nec conceptus, nec cõcipiẽdus, nec scriptus, nec scribendus.

Quẽ, nõ ego, sed tutela moderatione affecta, vrget, vt Plinij locum pro tertio aggrediatur, maturetq; lẽtẽ, forsitãPlioio im positas delebit lituras, obscuriorẽ enim, & difficiliorẽ (clarissimum á se vocatum) reliquit, cum enim nõ Angeli, sed homines simus, quorum cõceptus verbis, nominibusq; explicãtur, Licent. vero morbum innominatum, incognitumq, adducat, & quintã quãdã essẽtiã morbi effingat, est impossibile illum, multoq; minus Plinianã illius interpretationẽ assequi, sciatq; tãdẽ quod quẽadmodum apud Logicos Philosophosq; (cum definitiones rei illustrandæ causa dẽtur) stultus sit is, qui rẽ obscurã, obscura aut tenebricosa definitione insignit, & est itridendus sic pariter, qui obscuri, & difficilis morbi expositionem incognito, atque magis obscuro explenare vult, quod *In art. poet.*

Non Dij, non homines, non concessere columnæ.

Quas omnes ob res audiat, oportet illud Martialis de alio aduocato, extra chorum saltante, scopumque propositũ nõ attingente sic,

Tu cannas, Mitridaticum bellum,
Et periuria Punici furoris,
Et Syllas, Mariosque, Mutiosque,
Magna voce sonas, manuque tota.
Iam dic quis morbus, par sapientiam mori.

L. D. Opt. Max. Semperque Virgini Mariæ, eius genitirci, nostri vero refugio, & patronis Diuo Hieronymo, & D. Bernardo, & omnibus Sanctis, & bnnam valetudinem, æternamque vitam lectori, Licentiatoque & melius sapere exopto illum.